

Alue- Integraattori

PÄÄKIRJOITUS:

Välivaihevuoden päätelmiä	2
Työ- ja elinkeinoministeriö käynnistyy vuoden 2008 alusta	3

EUROOPAN UNIONI

Aluepolitiikkapäaosaston pääjohtaja Ahner Suomessa	4
Brysselin kuulumisia	4
Aluepolitiikkaministereiden epävirallinen kokous Azoreilla	6
Valintaperusteita käsiteltiin EAKR-ohjelmien seurantakomiteoissa	7
Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnalliset kehittämishjelmat käynnistyvät	8
Tilannekatsaus Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmiin	9
Rakennerahastoviestintää tehdään yhdessä	10
Suomen pohjoismainen puheenjohtajuusvuosi – mitä luvattiin, mitä saatiin aikaan?	10
Valtiovarain controller -toiminto tarkastaa rakennerahastohankkeet	13

KANSALLINEN ALUEPOLITIikka

Mittareita ja mielipiteitä aluekehityksestä ja -kehittämisestä	14
Aluekehittämiselle valtakunnalliset tavoitteet vuoteen 2011	16
Alueellinen maaseutuosio käynnistyi	17
Kaupungit löytäneet täsmäkansainvälistymisen	18
Hyvinvoinnin osaamisklusteri tähtää hyvinvointiliiketoiminnan kasvuun ..	20
Ajankohtaista AKO-verkostoista	21
OECD:n aluekehityskomitea hyväksyi Suomen maaseutupolitiikan maatutkinnan	22
Totsu-neuvottelut käytiin marraskuussa	23

HALLINNON KEHITTÄMINEN

Päsihteeri Tapio Välinoro koordinoi mittavaa aluehallinnon uudistamishanketta	24
150 kehittämisideaa koossa – KuntaIT:n kehittäjäverkostohankkeen loppuraportti ilmestynyt	26
Yhteispalvelun kehittämistä selvitetään	27
Kihlakuntavirastojärjestelmä lakkaa vuoden 2008 alusta	27

TUTKIMUSPALSTA

Suuren aluepolitiikan rahavirrat pysyneet suhteellisen vakaina	28
ESPO 2013 -tutkimusohjelma käynnistyy	29

SVENSK RESUMÉ

Svensk resumé	30
---------------------	----

13.12.2007

Välivaihevuoden päätelmiä

Kulunut vuosi on ollut eräänlainen käännekohta ja samalla välivaihe kansallisen aluekehittämisen historiassa. Hallituksen vaihdos antaa kuvainnollisesti sanottuna aina uutta tuulta purjeisiin ja tuuli saattaa kääntyäkin, mutta tällä kertalla tuntuu, että lisäksi pitää myös vaihtaa venettä.

Huhtikuusta lähtien on valmisteltu korkeapainella aluekehittämisen tehtävien ja henkilöstön siirtymistä uuteen työ- ja elinkeinoministeriöön. Loppua kohti tahti on vielä tiivistynyt. Vuoden 2008 alusta lähtien aluekehittämissasiat hoidetaan uudessa ministeriössä.

Muutosprosessista huolimatta ”oikeitakin” töitä on tehty. Otan tässä esimerkiksi kolme tärkeää hanketta.

Aluekehittämisen kokonaisarviointi

Tänä vuonna käynnistettiin pitkään kaivattu aluekehittämisen kokonaisarviointijärjestelmän kehittäminen. Haastava työ on edennyt todella lupaavasti. Tarkoitus on kehitellä pirstaleisen ohjelma-arvioinnin korvaava, kokonaisvaltainen aluekehityksen tilan ja aluekehittämisen ohjelmapolitiikan arviointijärjestelmä. Suositukset valmistunevat vielä tämän vuoden puolella. Ne tulevat sisältämään systemaattisen mallin siitä, miten ja millä tasolla arviointia tehdään. Jatkokehittelyä tehdään vielä ensi vuonna. Asiasta on lisätietoa tämän lehden sivuilla.

Alueellinen maaseutuosio

Aluekehittämisen työkaluissa on ollut puutteena se, että maaseudulla ei ole ollut käytettävissä samantyyppistä välinettä alueelliseen kehittämiseen kuin aluekeskuksissa. Tähän saatiin muutos viime hallituskauten lopussa, kun päätettiin maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellisen osion käyn-

nistämisestä. Tarkoituksena on antaa maaseutualueille siemenrahoitusta ja verkostotukea elinkeino- ja osaamisperustan kehittämiseen. Tänä syksynä valtioneuvosto hyväksyi 19 aluetta mukaan ohjelmaan. Ulkopuolelle jääneille annetaan vielä mahdollisuus liittyä mukaan ensi vuonna. Ohjelma on otettu varsin hyvin vastaan. Toivon ja uskon, että sen kautta voidaan saada maaseutualueille niin kovin tarpeellista omalta pohjalta lähtevää kehittämisvoimaa kasvatetuksi.

Aluekehittämisen tavoitepäätös

Viimeisenä, eikä todellakaan vähäisimpänä asiana on tämän syksyn aikana valmisteltu aluekehittämisen tavoitepäätöstä valtioneuvostolle. Hallitusohjelman aika perusteellinen teksti aiheesta on luonnollisesti antanut suuntaviivat työlle. Valmistelu on tapahtunut tiiviissä yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa. Asia on tätä kirjoitettaessa menossa hallinnon ja aluekehittämisen ministeriryhmään ja sen jälkeen mahdollisesti jo ennen joulua valtioneuvoston päätettäväksi. Sisältötavoitteet painottuvat alueellisen kilpailukyvyyn ja alueiden elinvoiman kehittämiseen, alueellisten kehityserojen pienentämiseen sekä haasteellisimpien alueiden erityistoimenpiteisiin. Uutta potkua kehittämistyölle antaa varmasti ohjelmarakenteen yksinkertaistaminen ja uudistaminen, jonka on määrä tapahtua jo vuonna 2009.

Vuoden vaihtuessa kiitän kaikkia yhteistyökumppaneita yhteistyöstä ja toivotan aluekehitysmenestystä vuodelle 2008.

Silja Hiironniemi

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnistyy vuoden 2008 alusta

Valtioneuvosto antoi asetuksen työ- ja elinkeinoministeriöstä 15.11.2007. Asetuksessa määritellään mm. ministeriön tehtävät, organisaatio ja alainen hallinto sekä virkojen kelpoisuusvaatimukset. Ministeriö vastaa Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittämisestä globaalissa taloudessa.

Ministeriölle nimitettiin ylin johto

Kansliapäälliköksi nimitettiin 7.12.2007 presidentin esittelyssä KTM:n nykyinen kansliapäällikkö **Erkki Virtanen**. Kansliapäällikkö johtaa, kehittää ja valvoo ministeriön ja sen hallinnonalan toimintaa.

Muut erittelyvirat nimitettiin valtioneuvoston istunnossa 13.12.2007.

Huhtikuusta 2007 lähtien valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriö aloittaa toimintansa vuoden 2008 alussa noin 670 henkilön voimin. Loppuvuoden aikana on mm. päätetty ministeriön organisaatiosta, henkilöstön valintaprosessista ja ministeriön visuaalisesta ilmeestä sekä täytetty johtotehtävät.

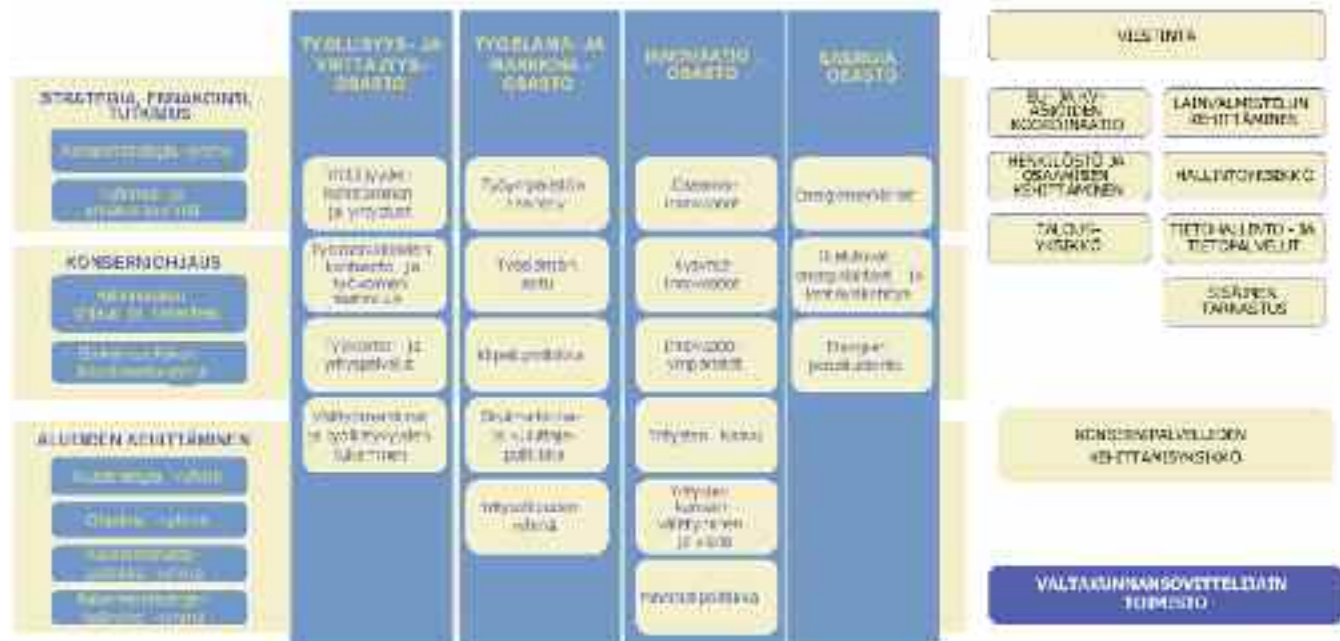
Alivaltiosihteereiksi nimitettiin: **Markku Wallin** (strategiayksikkö), **Kalle J. Korhonen** (konserniohjausyksikkö) ja **Heikki Aurasmaa** (alueiden kehittämissyksikkö). Osastopäälliköiksi nimitettiin: **Tuija Oivo** (työllisyys- ja yrittäjyysosasto), **Raimo Luoma** (työelämä- ja markkinaosasto), **Petri Peltonen** (innovaatio-osasto) ja **Taisto Turunen** (energiaosasto). Virat täytetään vuoden 2008 alusta alkaen määrääjäksi, kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Keskijohdon ja tukiyksiköiden esimiehet valitaan sisäisellä haululla. Minis-

terit nimittävät tulevat esimiehet tehtäviinsä viimeistään 31.12.2007. Tammi-helmikuun 2008 aikana suurin osa henkilöstöstä tekee nykyisiä töitä. Tavoitteena on, että lopullinen tehtäviin sijoittuminen tapahtuu maaliskuun alkuun mennessä.

Ministeri **Pekkarisen** valtiosihteeri **Anssi Paasivirta** siirtyy TEM:n konsernipalveluiden kehittämissyksikön johtoon. Pekkarisen valtiosihteeriä aloittaa tällä hetkellä Microsoftin tietoyhteiskuntasuhteista vastaava johtaja **Mikko Alkio**.

Työ- ja elinkeinoministeriö: osastot, yksiköt ja ryhmät

Aluepolitiikkapäaosaston pääjohtaja Ahner Suomessa

Komission aluepolitiikkapäaosaston uusi pääjohtaja Dirk Ahner vieraili Suomessa 24.–26.10.2007 kansliapäällikkö Ritva Viljasen kutsusta. Ahner tapasi Viljasen lisäksi mm. ministeri Pekkarisen, ministeri Cronbergin, valtiosihteri Paasivirran ja EAKR:n hallintoviranomaisen edustajia. Hän osallistui uuden ohjelmakauden valtakunnalliseen käynnistysseminaariin Helsingissä ja tutustui aluevierailulla Etelä- ja Itä-Suomen ohjelmien toimeenpanoon ja alueiden tulevaisuudennäkymiin.

Suomi mallimaana

Komissio näkee Suomen aluekehittämisen, innovaatiopolitiikan ja t&k-toiminnan esimerkkimaana, jolla on paljon annettavaa muille jäsenmaille ja alueille. Suomen 88 prosentin sitoutumisasi Lissabonin tavoitteiden mukaisesti, alueiden kilpailukykyä, työllisyyttä ja kasvua edistäviin toimenpiteisiin raken-

nerahasto-ohjelmien toimeenpanossa, on EU-maiden korkeimpia.

Suomen osuus rakennerahastovaroista alenee neljänneksellä edellisestä ohjelmakaudesta. Rakennerahastovarat tulisikin jatkossa käyttää aikaisempaa tehokkaammin. Tämä edellyttää Ahnerin mukaan strategisen näkökulman vahvistamista ohjelmatyössä ja varo-

jen kohdistamista sellaisiin strategisesti merkittäviin hankkeisiin, jotka tuovat eniten lisäarvoa ja pysyviä vaikutuksia alueelliseen kilpailukykyyn ja työllisyyteen. Synergiaetuja saadaan keskittymällä suurempiin hankkeisiin ja parantamalla eri viranomaisten, toimijoiden ja rahoitusvälineiden välistä koordinaointia.

Ohjelmakausi 2014–2020 suunnitteilla

Keskustelu koheesiopolitiikan tulevaisuudesta kaudella 2014–2020 on jo käynnissä. Pääjohtaja Ahner viestitti tarpeesta arvioida koheesiopolitiikkaa ennakkoluulottomasti, eurooppalaisten arvojen ja tulevaisuuden tarpeiden näkökulmasta. Komissio valmistautuu uudistamaan politiikan sisältöä ja välineitä siten,

Brysselin kuulumisia:

Komissio on urakoinut koko syksyn saadakseen uuden ohjelmakauden 2007–2013 alkuun kaikissa jäsenmaissa – siis vain vuoden myöhässä. Kaikki kansalliset strategiat on hyväksytty. Aluekehitysrahaston 331 ohjelmasta on hyväksytty tähän mennessä 2/3 eli reilut 200. Sosiaalirahaston 120 ohjelmasta on hyväksytty yli puolet eli 74.

Mitä 2013 jälkeen?

Vaikka uutta ohjelmakautta ei ole vielä kunnolla edes aloitettu, eikä siitä ole saatu kokemuksia, niin silti olisi jo aloitettava kantojen muodostaminen vuoden 2013 jälkeisestä koheesiopolitiikasta. Asiasta keskusteltiin foorumissa syyskuussa komission neljännen koheesiokertomuksen pohjalta. Keskustelua

jatkettiin epävirallisessa ministerikokouksessa marraskuussa Azoreilla. Ensimmäinen pohdintatilaisuus Suomen näkemyksistä pidettiin 10.12.2007 sisäasiainministeriössä. Osallistujat edustivat tutkimuslaitoksia, hallintoviranomaisia ja muita yhteistyökumppaneita.

Kaikissa jäsenmaissa kannanmuodostus tuntuu olevan hyvällä alulla. Poli-

tiikan sisällön pohdinta, vaikka sitä kuinka yritettäisiin tehdä idealistisesti puhtaalta pöydältä, liittyy läheisesti unionin budjetin uudistamiseen ja siinä tehtäviin ratkaisuihin. Kuulemisprosessi sekä budjetin että koheesiopolitiikan osalta on meneillään, ja yhteenvedot niistä laaditaan kevään aikana. Toukokuun lopulla budjetin uudistamisesta järjestetään Brysselissä laaja konferenssi. Komissio esittää oman näkemyksensä budjettiuudistuksesta vuoden päästä näihin aikoihin.

Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunta on myös valmistellut omaa kannanottoaan tulevaisuuskeskusteluun. Se tulee olemaan aluepolitiikan kannalta hyvin myönteinen. Parlamentti haluaa jatkaa menestyksenä pitämänsä politiikkaa koko unio-

että huomioidaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön ja tulevaisuuden uudet haasteet.

Komissio antaa esityksensä tulevasta koheesiopolitiikasta vuonna 2010. Tulevaisuuskeskustelussa keskeisin kysymys on, kuinka suuri osa varoista keskitetään unionin kaikkein köyhimmille alueille. Ahnerin mukaan Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja poliittisen koheesion kannalta ei olisi hyvä asia, että tuettaisiin vain köyhimpiä jäsenvaltioita ja suurten rakennemuutosten kohteena olevat muut alueet jätettäisiin oman onnensa nojaan. Hänen mukaansa Eurooppaa koskevat haasteet ovat yhteisiä, joten koheesiopolitiikan tulee puhutella kaikkia Euroopan alueita.

Politiikan sisältökeskustelussa tulee Ahnerin mukaan pohtia keinoja keskus-seutujen ja maaseutualueiden välisen vuorovaikutuksen lisäämiseen, alueiden sisäisten ja alueiden välisten osaamisverkostojen vahvistamiseen ja uusien rahoitusvälineiden kehittämiseen. Alueiden välisestä kokemusten vaihdosta

nin alueella ja vaatii siihen lisää rahaa ottaen huomioon myös uudet haasteet. Nettomaksajamaat asettavat kuitenkin kyseenalaiseksi tavoitteen 2 tarpeellisuuden ja lisäarvon, ja haluavat keskittää tuen entistä selvemmin vain kaikkein heikoimmille alueille uusissa jäsenmaissa. Tällä kaudellahan vanhat jäsenmaat saavat vielä puolet kaikista tuista.

Itämeri-strategia valmisteilla

Uutena tulevaisuuden rahoituskohdeena nousee esiin suuralueyhteistyö, jonka muotoilu on jo alkanut.

Euroopan parlamentti teki aloitteen vuosi sitten EU:n Itämeri-strategian laadinnasta. Ruotsi ilmoitti nostavansa sen yhdeksi painopisteeksi EUpuheenjohtajuuskaudellaan 2009 lop-

Pääjohtaja Ahner testasi potkukelkkaa vaimonsa kanssa Hiihtokeskus Kymppi Areenassa Leppävirralla.

tulisi kehittää Euroopan laajuinen yleinen toimintatapa. Komissio pohtii myös alueittain kiintiöimättömien, erikseen kilpailutettavien tukimuotojen käyttöönottoa. Ahner kehotti suomalaisia yhteistyökumppaneita osallistumaan aktiivisesti komission käynnistämään kuulemismenettelyyn, joka kestää tammikuun 2008 loppuun asti.

Alueelliset haasteet esillä maakuntavierailulla

Etelä- ja Itä-Suomen maakuntien liitot isännöivät pääjohtaja Ahnerin tutustumismatkaa Lahteen, Vierumäelle, Mikkeliin, Leppävirralle ja Kuopioon.

pupuoliskolla. Samaan aikaan Ranska on tuonut esille Välimeri-yhteistyötä – puhutaan jopa Välimeri-unionista – ja aikeitaan omalla pj-kaudellaan syksyllä 2008.

Komissio on aloittanut Itämeri-strategiaa koskevan selvitystyön. Veto-vastuu on aluepolitiikkapäosastolla ja mukana on kymmenen muuta pääosastoa. Suomen Itämeri-suurlähettiläs **Ole Norrback** vieraili komissaari **Danuta Hübnerin** kabinetissa ja aluepolitiikkapäosastolla marraskuun lopussa. Hän toi esille Suomen tuen sekä komission työlle että Ruotsin suunnitelmille. Tavoitteena on saada EU sitoutumaan Itämeren alueelle nykyistä vahvemmin ja luoda samalla alueelle selkeämpi yhteinen profiili. Ruotsi painottaa strategian sisäistä

Ahner tapasi alueviranomaisia, tutkijoita sekä ohjelma- ja hankevastaavia. Maakuntavierailun teemoja olivat mm klusteriperusteinen osaamisen vahvistaminen, alueen sisäinen ja ulkoinen verkottuminen, tutkimus-, innovaatio- ja yritysyhteistyöhankkeet, ulkorajayhteistyö, alueiden saavutettavuus sekä harvaan asuttujen alueiden kehittäminen.

Väestön ikääntymisteema tuli Itä-Suomen vierailulla vahvasti esille. Itä-Suomessa väestön väheneminen ja vanheneminen on nopeinta Euroopassa. Konkreettisenä ajatuksena esitettiin Itä-Suomen käyttämistä väestömuutoksen EU-pilottialueena esimerkiksi kehittämällä uusia hyvinvointipalveluita ikääntyvälle väestölle. Ahner viittasi Etelä-Suomi 2013+ -selvitykseen esimerkkinä erinomaisesta alueen käynnistämästä tulevaisuuskeskustelusta. Vain harvat alueet Euroopassa ovat omaehtoisesti käynnistäneet vastaavan tulevaisuuskeskustelun.

Tiina Heiskanen

luonnetta: pääpaino on sisämarkkinoiden vahvistamisessa, kilpailukyvyyn parantamisessa ja ympäristökysymyksissä.

Suomelle keskeisiä asioita ovat ympäristöön liittyen liikenne ja meriturvallisuus. Suomi haluaa, että Itämeriyhteistyössä otetaan huomioon myös Venäjä. Ulkoinen ulottuvuus hoi-tuu kuitenkin parhaiten nykyisten rakenteiden kuten pohjoisen ulottuvuuden kautta. Joulukuun huippukouksessa komissio saa neuvostolta virallisen mandaatin Itämeri-strategian valmistelua varten. Strategian tulee olla valmis kesäkuuhun 2009 mennessä.

Kielo Karioja

Aluepolitiikkaministereiden epävirallinen kokous Azoreilla

EUn koheesiopolitiikan päätehtävä on taloudellisen ja sosiaalisen koheesion edistäminen. Uudessa perussopimuksessa tavoitteeksi on määritetty lisäksi alueellinen koheesio, mikä tarkempi määrittely on vielä kesken.

Jatkossa painopiste köyhimpien alueiden tukemisessa

Jäsenmaiden välillä on laajaa konsensusta siitä, että myös jatkossa koheesiopoliittisen tuen painopisteen tulee kohdistua kaikkein köyhimmille alueille. Sen sijaan yhteisötasoisien koheesiopolitiikan jatkaminen lähentymistavoitteen ulkopuolisilla alueilla jakaa jäsenmaiden näkemyksiä. Osa nettomaksajamaista harkitsee tavoite 2 -tyypisen politiikan lopettamista. Osa jäsenmaista (ml. Suomi) nosti puolestaan selvästi esille tarpeen jatkaa alueellista kilpailukykyä ja työllisyyttä edistävää eurooppatasaista politiikkaa. Lissabonin tavoitteiden kytkeminen koheesiopoliittisten ohjelmien toimeenpanoon sai tukea. Koheesiopolitiikkaa vaaditaan uudistumaan siten, että tulevassa politiikassa voitaisiin reagoida nykyistä nopeammin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Lisäksi ohjelmien toimeenpanoa halutaan yksinkertaistaa ja varainhoidon valvontaa tehostaa.

Puheenvuoroissa nostettiin esille myös kaupunkiseutujen rooli innovaatioiden edistäjänä sekä tarve pohtia maaseudun kehittämisen roolia tulevassa koheesiopolitiikassa. Useat delegaatiot vaativat alueellisesti eriytettyä politiikkaa: ”yhden kaavan politiikka ei ole tehokasta”.

Epävirallisessa aluepolitiikkaministereiden kokouksessa marraskuussa 2007 jatkettiin syyskuun koheesiofoorumissa avattua keskustelua tulevasta koheesiopolitiikasta. Kokouksen poliittinen painoarvo oli odotetusti vähäinen, sillä jäsenmailla ei ole vielä virallisia kantoja tulevasta politiikasta. Uusien ohjelmien toimeenpanosta ei olla saatu vielä kokemuksia. Jäsenmaat tarvitsevat lisää aikaa myös koheesiopoliittisten kannanottojensa yhtensovittamiseen budjetin tarkastelua koskevien näkemysten kanssa. Kokouksessa esitettiinkin ainoastaan alustavia, yleisluontoisia näkemyksiä.

Hübner: Koheesiopolitiikka edistää alueita löytämään paikansa globaaleilla markkinoilla

Komissaari **Hübner** keskittyi puheenvuorossaan koheesiopolitiikan eurooppalaisiin arvoihin ja keskeisiin tavoitteisiin, solidaarisuuteen ja taloudellisen kasvun tukemiseen. Tulevalta EU-politiikalta vaaditaan tehokkuutta, demokraattisuutta ja läpinäkyvyyttä. Hübnerin mukaan on keskityttävä yhä enemmän taloudellisten toimintaedellytysten kehittämiseen suoran tukipolitiikan sijasta. Komissaari painotti myös laaja-alaista kumppanuutta ja monitasoista hallinto- ja toimeenpanojärjestelmää. Koheesiopolitiikka toteuttaa parhaiten kaikista EU-politiikoista läheisyysperiaatteen toteutumista.

Kokouksen johtopäätöksiä

Puheenjohtajamaa Portugalin johtopäätökset kokouksesta viittaavat koheesiopolitiikan yleisiin periaatteisiin ja prosessin nykyvaiheeseen. Tulevasta koheesiopolitiikasta johtopäätöksissä mainitaan seuraavat asiat:

- talouskasvun sekä taloudellisen, sosiaalisen ja territoriaalisen koheesion välisen yhteyden tärkeys
- strateginen ja integroitu lähestymistapa varmistettava kaikilla tasoilla (EU, kansallinen ja alueellinen)
- toimenpiteiden tehokas kohdentaminen ja vaikuttavuuden lisääminen, julkisten hyödykkeiden kehittäminen
- joustavuuden lisääminen ohjelmien toimeenpanossa
- yhteistyön tiivistäminen verkottumisen ja kokemusten vaihdon lisäämiseksi.

Keskustelua koheesiopolitiikan tulevaisuudesta jatketaan Slovenian puheenjohtajuuskaudella huhtikuussa 2008 asiantuntijatason konferenssissa. Komissio toivoo saavansa jäsenmailta ja alueilta vastauksia koheesiofoorumissa käynnistettyyn kuulemiseen jo tammi-kuun loppuun 2008 mennessä.

Tiina Heiskanen

Valintaperusteita käsiteltiin EAKR-ohjelmien seurantakomiteoissa

Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) osarahoitettavien suuralueitaisten toimenpideohjelmien ensimmäiset seurantakomitean kokoukset pidettiin Helsingissä marraskuun lopussa. Kokouksissa käsiteltiin mm. yleisiä valintaperusteita, jotta varmistetaan yhtenäiset ja johdonmukaiset hankkeiden valintamenettelyt. Seurantakomiteat käsittelevät myös ohjelmien tavoitteita, sisältöjä sekä käynnistymisen etenemistä.

Hankehaut ja rahoituspäätökset käynnistyneet

Toimenpideohjelmilla vahvistetaan Suomen kansallista ja alueellista kilpailukykyä. Ohjelmien strategisina painopisteinä ovat kilpailukykyisten ja innovatiivisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen, yritysten kansainvälistyminen, verkostoituminen, tasapainoinen alueellinen kehitys ja alueellisten vetovoimatekijöiden edistäminen.

Toimijoiden aktivointi ja hankehaut ovat käynnistyneet täysimääräisesti kaikissa ohjelmissa. Hakemuksia on jo vastaanotettu runsaasti. Hankepäätöksiä on tehty kesäkuusta alkaen kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Kaikki viranomaiset voivat tehdä päätöksiä vuoden 2008 alusta lukien. Hakemukset tehdään sähköisesti EURA2007 -järjestelmän kautta. Hankkeiden hyväksyttävää kustannuksia määrittävä tukikelpoisuusasetus tuli voimaan 5.12.2007.

Itä-Suomen EAKR-ohjelmassa palvelujärjestelmiä kehittävä kokeiluosio

Itä-Suomessa toteutetaan osana ohjelmaa erityinen palvelujärjestelmiä kehittävä kokeiluosio. Rahoitettavat hankkeet mm. edistävät Itä-Suomen erityishaasteisiin vastaavia palveluinnovaatioita, jotka liittyvät palvelujen tuotantoon, järjestämiseen, rahoitukseen tai jakeluun ja kehittävät helppokäyttöisiä palvelusisältöjä ja sovellutuksia tietoyhteiskunnan keinoja hyödyntäen. Tavoitteena on myös edistää yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin kumppanuutta ja uusia yhteistyömuotoja palvelutuotannossa. Rahoitusta on suunniteltu käytettäväksi noin viisi miljoonaa euroa. Ideana on testata toimintatapoja, joista parhaita voidaan laajemmassa mitassa toteuttaa toimenpideohjelmassa tai kansallisesti rahoitettuna hankkeina. Ensimmäinen hankehakukierros avataan tammikuussa ja se päättyy 18.4.2008.

Etelä- ja Länsi-Suomen EAKR-ohjelmat korostavat teemapohjaista toteutusta

Etelä- ja Länsi-Suomen ohjelmissa varataan ohjelmarahoituksesta 28 prosenttia ns. suuralueiteemojen toteutukseen. Teemapohjaisella toteutuksella kehitetään alueiden vahvoja kasvu- ja osaamisaloja sekä niitä tukevia osaamisraikenteita sekä maakunnallisilla että ylimaakunnallisilla hankekokonaisuuksilla. Länsi-Suomessa toiminta on käynnistynyt teema- ja klusteriohjelmiin pohjautuvien kasvu- ja osaamisalojen kehittämistyöllä. Hankkeiden ylimatekunnallinen ideahaku on käynnistynyt maakuntien omien tarkemmin kohdennettujen hankehakujen ohella. Ideahaun tuloksia tarkastellaan vuoden 2008 alussa ja kevään kuluessa on tarkoituksena saada parhaimmat ideat toteutusvaiheeseen. Etelä-Suomen ohjelmassa avataan vuosittain hankehakuun muutama maakuntien yhteisesti sopima teema. Kuluvan vuoden syksyllä hakuun laitettiin ympäristö- ja meriklusteri -teema. Kevään 2008 teemoja ovat hyvinvointi, digitaaliset sisällöt ja metsäteollisuusklusteri.

Johanna Osenius ja Pasi Rantahalvari

Lisätietoa:

www.rakennerahastot.fi, www.eura2007.fi

Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnalliset kehittämis- ohjelmat käynnistyvät

Tavoitteet tukevat TEM:n strategiaa

Työ- ja elinkeinoministeriön strategiasa korostetaan mm. laadukkaiden työpaikkojen aikaansaamista ja työntekijöiden nopeaa työllistymistä. Useat ESR-osarahoitteiset valtakunnalliset kehittämisohjelmat edistävät näitä tavoitteita sekä parantamalla yrittäjyyteen ja yritystoimintaan liittyviä palveluja että kehittämällä joustavia ja tehokkaita työvoimapalveluja työttömyysuhanalaisille ja työttömille.

Kehittämisteemojen toimia yhteen kokoava toteuttamistapa on valittu siksi, että aikaisemman ohjelmakauden kokemusten mukaan projektit jäivät yksittäisiksi ja toisistaan irrallisiksi ja niiden yhteisvaikutuksen arviointi oli haasteellista.

Seurantakomitea tulee seuraamaan valtakunnallisten kehittämisohjelmien toteuttamista. Seurantakomiteassa on laaja kokoonpano yhteiskunnan eri toimijatahoista, mikä antaa lisäarvoa valtakunnallisten kehittämisohjelmien sisällölliseen kehittämiseen ja yhteistyöhön.

Huomio projektien tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden

Valtakunnallinen kehittämisohjelma voi koostua useammista projekteista. Valtakunnallinen kehittämisohjelma

Valtakunnalliset kehittämisohjelmat perustuvat Manner-Suomen ESR-ohjelman tavoitteisiin ja ne on ryhmitelty ohjelma-asiakirjan toimintalinjaluokittelun mukaisesti. Valtakunnallinen kehittämisohjelma täydentää kansallisen työ- ja elinkeinopolitiikan, koulutuspolitiikan sekä sosiaalipolitiikan toteuttamista.

toimii yksittäisistä projekteista saatujen tulosten ja käytäntöjen kokoajana sekä hyvien käytäntöjen edistäjänä ja projektien tukirakenteena. Tavoitteena on myös hyvien käytäntöjen levittäminen ja juurruttaminen tulosten pysyvyyden edistämiseksi.

Valtakunnallisiin kehittämisohjelmiin kuuluu verkostomaisen yhteistyön edistäminen sekä projektien tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seuraaminen. Tavoitteena on varmistaa, että projektit toteuttavat valtakunnallisen kehittämisohjelman tavoitteita ja että projekteista muodostuu strateginen kehittämiskokonaisuus.

Valtakunnallinen strategia kohtaa alueelliset erityistarpeet

Valtakunnalliseen kehittämisohjelmaan voi kuulua valtakunnallisesti hallinnoituja, ministeriötason projekteja sekä alueellisesti toteutettavia projekteja. Valtakunnallisia, keskushallintotasolla hallinnoitavia projekteja toteutetaan silloin, kun niillä on erityinen valtakunnallinen tai strateginen merkitys.

Projektit toteutetaan pääsääntöisesti alueellisesti työvoima- ja elinkeinokeskusten ja lääninhallitusten rahoittamina. Tarkoituksena on saada valtakunnallinen strategia ja alueelliset erityistarpeet kohtaamaan. Samoin tavoitteena on varmistaa paikallisen kumpanuuden sekä paikallisen aloitteellisuuden tukeminen ja mukaan saaminen ESR-kehittämistoimintaan.

Ensimmäisessä vaiheessa käynnistettävien valtakunnallisten kehittämisohjelmien yhteinen haku-aika alkoi 10.12.2007. Haettavaksi julistettavat kehittämisohjelmat käyvät ilmi kunkin rahoittavan viranomaisen hakuilmoituksista. Haut voivat olla teemahakuja ja/tai kohdennettuja hakuja.

Valtakunnallisiin kehittämisohjelmiin kuuluvat projektit valitaan ja hallinnoidaan ESR-projektitoiminnan säästöjen ja ohjeiden mukaisesti.

Sirpa Liljeström ja Leena Pentikäinen,
työministeriö

Lisätietoa:

www.rakennerahastot.fi

Tilannekatsaus Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmiin

Vuosina 2007–2013 Suomi osallistuu yhteensä yhdeksään Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen ohjelmaan. Joulukuun alussa komissio oli hyväksynyt niistä jo seitsemän: Interreg IV C, Pohjoinen Periferia, URBACT, ESPON, Botnia-Atlantica, INTERACT ja Pohjoinen. Loput kaksi ohjelmaa (Keskinen Itämeri, Itämeri) komissio hyväksynee vuoden 2007 loppuun mennessä. Seuraavassa lyhyt tilannekatsaus.

Interreg IV C alueiden välisen yhteistyön ohjelma hyväksyttiin 11.9.2007. Lisää tietoa hausta löytyy ohjelman kotisivuilta www.interreg4c.net. Ensimmäisen haun hankkeisiin osallistuvat suomalaiset partnerit ovat hakeneet valtion vastinrahaa sisäasiainministeriöltä 11.12.2007 mennessä.

Pohjoisen periferian valtioiden välisen yhteistyön ohjelma hyväksyttiin 28.9.2007. Ensimmäinen haku avattiin lokakuun alussa ja suljettiin 31.10.2007. Hakemuksia tuli yhteensä 22. Päätökset hakemuksista tehdään ohjelman seurantakomitean kokouksessa 18.–19.12.2007. Ohjelman toinen haku on määrä avata tammi-kuussa ja sulkea maaliskuussa 2008. Valtion vastinrahaa voidaan hakea työ- ja elinkeinoministeriöltä, ympäristöministeriöltä ja opetusministeriöltä. Lisää tietoa ohjelman kotisivuilta www.northernperiphery.eu/2007.

Botnia-Atlantica rajat ylittävän yhteistyön ohjelma hyväksyttiin 29.11.2007. Ohjelman ensimmäinen seurantakomiteakokous on määrä pitää 17.–18.1.2008. Ohjelmasihteeristö vastaanottaa jo hakemuksia, jos niiden kansallinen vastinrahoitus on kunnossa. Suomen valtion vastinrahoitusta on kuitenkin haettavissa vasta kun tarvittavat jakopäätökset on tehty vuoden 2008 alussa. Tietoa ohjelmasta ja hakumahdollisuuksista löytyy ohjelman kotisivuilta www.botnia-atlantica.eu.

Pohjoisen rajat ylittävän yhteistyön ohjelma hyväksyttiin 12.12.2007. Ohjelman ensimmäinen seurantakomiteakokous on määrä pitää 29.–30.1.2008. Suomen valtion vastinrahoitusta on haettavissa vasta kun tarvittavat jakopäätökset on tehty vuoden 2008 alussa. Tässä vaiheessa tietoa ohjelmasta ja hakumahdollisuuksista löytyy mm. Lapin liiton kotisivuilta www.lapinliitto.fi.

Keskisen Itämeren rajat ylittävän yhteistyön ohjelma hyväksyttäneen vuoden 2007 loppuun mennessä. Ohjelman ensimmäinen seurantakomiteakokous on kaavailtu pidettäväksi helmikuun loppupuolella 2008 ja ensimmäinen haku avata pian sen jälkeen. Suomen valtion vastinrahoitusta on haettavissa kun tarvittavat jakopäätökset on tehty vuoden 2008 alussa. Ohjelman kotisivut www.centralbaltic.eu avattaneen lähiaikoina.

Itämeren valtioiden välisen yhteistyön ohjelma hyväksyttäneen vuoden 2007 loppuun mennessä. Ohjelman ensimmäinen seurantakomiteakokous pidetään 14.–15.2.2008. Ensimmäinen haku on näillä näkymin tarkoitus avata helmikuussa ja sulkea huhtikuussa. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, millä tavalla venäläiset ja valkovenäläiset kumppanit voivat osallistua ensimmäiseen hakukierrokseen. Tietoa ohjelmasta ja hakumahdollisuuksista löytyy ohjelman kotisivuilta www.eu.baltic.net.

Harry Ekestam

Rakennerahastoviestintää tehdään yhdessä

Kaudella 2007–2013 toteutetaan EAKR- ja ESR-ohjelmien yhtenäistä rakennerahastoviestintää. Kauden slogan on **Vipuvoimaa EU:lta. Voimien kokoaminen ja sanoman vahvistaminen yhteisten viestien kautta oli keväällä 2006 rakennerahastoviestinnästä tehtyjen arviointien keskeinen suositus. Viestinnässä painotetaan ohjelmien tuloksia ja saatuja hyötyjä. Keskeisimmäksi välineeksi ja kanavaksi muodostuu internet-portaali rakennerahastot.fi, joka avattiin lokakuussa.**

Tavoitteena aktiivointi ja avoimuus

EAKR- ja ESR-ohjelmien hallintoviranomaisina sisäasiainministeriö ja työministeriö ovat yhdessä koordinoineet EU-osarahoitteisten ohjelmien viestinnän suunnittelua ja yhteisten viestinnän välineiden toteuttamista. Työtä on tehty avoimessa yhteistyössä laajassa verkostossa, jossa on mukana toimijoita keskushallinnosta ja alueilta. Tätä kautta työhön on sitoutunut laaja asiantuntijaverkosto, ja on optimoitu resursseja.

Rakennerahastoviestinnän tavoitteena on tehdä rakennerahasto-ohjelmat laajasti tunnetuiksi suomalaisten keskuudessa ja kannustaa ihmisiä ja organisaatioita hakemaan tukea esimerkiksi kertomalla menestystarinoita. Lisäksi

Viestinnän keskeinen asema ohjelmien toteutuksessa on kirjattu rakennerahastotoimintaa koskeviin EU-säädöksiin. Neuvoston asetus velvoittaa jäsenvaltion hallintoviranomaista tiedottamaan ohjelmista ja toimenpiteistä. Viestinnän kohderyhmänä ovat sekä kansalaiset että hyödynsaajat.

Viestinnällä varmistetaan toiminnan avoimuus ja tuodaan esiin EU:n panos kansallisessa kehittämisessä. Komission toimeenpanoasetuksessa säädetään melko yksityiskohtaisestikin mm. viestinnän suunnittelusta, toteutettavista viestintätoimenpiteistä, EU-lipputunnuksen käytöstä ja verkostojen luomisesta.

Suomen pohjoismainen puheenjohtajuusvuosi – mitä luvattiin, mitä saatiin

Suomi on vuonna 2007 toiminut Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) puheenjohtajamaana. Suomen keskeisenä tavoitteena on ollut vahvistaa Pohjolan mahdollisuuksia vastata globalisaation haasteisiin. Erityistä huomiota on kiinnitetty tutkimusyhteistyöhön ja innovaatioihin elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistajina. Keskeisellä sijalla ovat myös olleet Pohjoisen ulottuvuuden uuden kehysasiakirjan huomioon ottaminen ja Itämeriyhteistyön vahvistaminen.

Aluepoliittisessa yhteistyössä Suomi on pyrkinyt määrätietoisesti toteuttamaan sektorin pohjoismaista yhteistyöohjelmaa 2005–2008 ja vuonna 2005 hyväksytyä raja-aluestrategiaa sekä viemään eteenpäin edellisen puheenjohtajuusmaan Norjan käynnistämää avainhankkeita. Aluepoliittisessa puheenjohtajuusohjelmassa on kiinnitetty erityistä huomiota yhteis-

aktivoidaan hankkeiden käynnistämistä ja hankeideointia. Keskeistä on myös varmistaa hankkeisiin ja ohjelmiin liittyvien toimijoiden tietämys ja tehostaa yhteistyötä. Kantavana periaatteena on rakennerahastotoiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys, mitä toteutetaan mm. julkistamalla rahoitusta saaneet hankkeet.

Kaikki yhdestä osoitteesta: rakennerahastot.fi

Internetportaali rakennerahastot.fi on tärkein viestinnän kanava. Tavoitteena on toimintaa kokoava, erilaisia kohde-ryhmiä palveleva portaali, jota kautta pääsee helposti kiinni eri toimijoiden tuottamaan tietoon. Verkkosivuille tulevat yhteiseen käyttöön myös kaikki viestinnän välineet. Sivuilla on jo julkaistu EAKR- ja ESR-ohjelmien esitteet, ilmoitus-, kalvo- ja lomakepohjat, EU-lippuja Vipuvoimaa EU:lta -tunnukset sekä painotalojen käyttöön tarkoitettut visuaaliseen ilmeeseen liittyvät graafiset elementit. Vuodenvaihteeseen mennessä sivuilta löytyvät myös esitteiden

Avainviestit:

1. *EU-ohjelmat kannustavat omaehtoiseen kehittämiseen.*
2. *EU-ohjelmat kehittävät suomalaista osaamista, kilpailukykyä ja työllisyyttä.*
3. *EU-tukea kannattaa hakea kehitysideoiden toteuttamiseksi.*
4. *EU-ohjelmat tukevat alueellista kilpailukykyä ja ihmisten tasavertaisia mahdollisuuksia.*
  - *Alueellista kilpailukykyä, innovointia, yritystoimintaa ja tasapainoa tukemalla vaikutetaan koko maan hyvinvointiin*
  - *Ohjelmien tuloksena eri maissa saatuja hyviä käytäntöjä voidaan hyödyntää myös muissa EU-maissa. Tämä lisää maiden välistä yhteistyötä ja tukee yhteiseurooppalaisten tavoitteiden saavuttamista.*
5. *Ohjelmien tuloksena on entistä paremmin voiva Suomi.*
  - *Maassamme on työtä ja osaavia ihmisiä.*
  - *Yritykset menestyvät ja ilmapiiri on otollinen uusille ideoille.*
  - *Ihmisillä on hyvä ympäristö asua ja elää ja tehdä työtä.*

englanninkieliset versiot sekä hankkeiden viestintäohje ja erilaiset viestinnän suunnittelu- ja raportointimallit. Sivustoa kehittävä työryhmä toivoo saavansa runsaasti sekä verkkosivuja että yleensäkin viestintää koskevia kehittämisideoita ja palautetta. Tämä käy kätevästi verkkosivujen palautekanavan kautta.

Painetuista esitteistäkään ei ole luovuttu. TEM-uudistuksen takia esittei-

den ensimmäiset painokset olivat pienet ja toiset korjatut painokset julkaitaan vuoden 2008 alussa. Esitteistä suurin osa toimitettiin ensi vaiheessa maakunnan liittoihin ja TE-keskuksiin.

Marja Taskinen, sisäasiainministeriö

Jaana Valkokallio, työministeriö

Lisätietoa:

www.rakennerahastot.fi

aikaan?

työn vahvistamiseen Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä. Tiedontuotannon ja kokemustenvaihdossa on painotettu erityisesti alueellista innovaatiopolitiikkaa ja kaupunkipolitiikkaa Itämeren alueen viitekehityksessä. Tavoitteena oli myös käynnistää mm. demografiseen kehitykseen, kestävään kehitykseen ja naisyrityksyyteen liittyviä hankkeita.

Globalisaatiotyö keskeiseksi teemaksi

Nyt kun puheenjohtajuusvuosi lähenee loppuaan voimme todeta, että ohjelma on toteutunut varsin hyvin. Kokonaisuuden kannalta merkittävin saavutus on globalisaatiotyön nouseminen pohjoismaisen yhteistyön kantavaksi teemaksi. Poliittisella tasolla tämä sinetöitiin pääministerien kesäkokouksessa Punkaharjulla.

Pääministerien päätös leimasi myös elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaavien ministerien vuosittaista kokousta, joka pidettiin syyskuun lopussa Helsingissä. Ministerit päättivät lisätä kansallisten innovaatio-toimijoiden yhteistyötä Pohjolassa. Myös mm. yhteisten innovaatioedustustojen perustamista kannatettiin. Ministeriko-

kouksen aluepoliittisessa osuudessa esillä olivat globalisaation ja innovaatio-toiminnan alueelliset ulottuvuudet ja käynnissä olevat hankkeet sekä yhteistyö Baltian maiden kanssa.

Virkamieskomitean kokousten tuloksia

Aluepolitiikan virkamieskomitean (EK-R) ja Nordregion toiminnassa on vuoden aikana pyritty määrätietoisesti nostamaan esille Suomen pj-ohjelman painotuksia. Virkamieskomitea kokonnuti yhteensä viisi kertaa vuoden aikana.

Ensimmäisen virkamieskokous pidettiin helmikuussa Tallinnassa ja sen yhteydessä järjestettiin EK-R:n ja Baltian maiden aluepolitiikasta vastaavien viranomaisten välinen yhteiskokous. Tallinnassa keskusteltiin yhteistyö-

muodoista ja sovittiin jatkotoimista, mm. kontaktiryhmän asettamisesta ja ehdotuksesta Pohjoismaiden ja Baltian maiden alueministerien kokouksesta.

Keväällä Kööpenhaminassa pidetyssä toisessa kokouksessa asetettiin mm. työryhmän laatimaan vuoden loppuun mennessä ehdotus tulevista kaupunkitutkimuksen tarpeista. Syksyllä EK-R päätti rahoittaa Tulevaisuuden kaupunki -hanketta, jonka toivotaan tuottavan aineistoa vuonna 2009 Kööpenhaminassa pidettävään ilmasto-konferenssiin.

Kesäkuussa Torniossa pidetyssä kolmannessa kokouksessa keskityttiin pohjoismaiseen rajayhteistyöhön ja PMN:n rooliin sen tukijana. Kokouksen yhteydessä pidettiin yhteinen seminaari PMN:n tukea saavien rajayhteistyöorganisaatioiden kanssa. Keskustelun perusteella sihteeristö ja Nordregio ovat laatineet ehdotuksen uudeksi rahoitusjärjestelmäksi, jota sovellettaisiin budjettivuodesta 2009 lähtien. Ehdotusta esiteltiin rajayhteistyöorganisaatioille marraskuussa ja EK-R käsittelee sitä vuoden viimeisessä kokouksessaan.

Tavoitteena on lisätä jakomekanismin joustavuutta ja kannustavuutta ottamalla alueiden ominaispiirteiden lisäksi huomioon myös toiminnan tuloksellisuus ja sen kytkeytyminen PMN:n yleisiin strategiisiin tavoitteisiin.

Konferensseja ja tutkimuksia

Muista Suomen pj-ohjelman mukaisista tapahtumista mainittakoon syyskuussa Helsingissä pidetty ilmastomuutosta käsitellyt konferenssi ja lokakuussa Tukholmassa ollut naisryttäjäyys- ja aluekehityskonferenssi. Ensin mainitussa tilaisuudessa

puhui mm. ympäristöministeri **Paula Lehtomäki**, ja siihen osallistui noin 80 henkeä. Naisryttäjäyttä ja aluekehitystä koskevaan konferenssiin osallistui noin 160 henkeä ja puhujalistalla olivat mm. työministeri **Tarja Cronberg**, Ruotsin varapääministeri **Maud Olofsson** ja EU-komissaari **Danuta Hübner**. Molemmat tilaisuudet olivat kaikin puolin onnistuneita ja tulevat poikimaan jatkotoimia.

Vuoden aikana käynnistetyistä tutkimushankkeista keskeisimpiä olivat demografisia haasteita koskeva hanke ja bioenergian aluepoliittisia vaikutuksia koskeva hanke. Molemmat ovat luonteeltaan esihankkeita, joiden tulosten perusteella on tarkoitus määritellä ja käynnistää varsinaisia päähankkeita. Nordregion vetämä Itämeren aluetietokantahanke on jo käynnistynyt. Vuoden lopulla ehdittiin käynnistää myös aluepoliittisen sektorin yhteistyöohjelman uudistamistyö, joka on tarkoitus viedä päätökseen vuonna 2008 Ruotsin puheenjohtajuuskaudella.

EK-R:n puheenjohtaja toimi vuonna 2007 **Harry Ekeström** ja Nordregion hallituksen puheenjohtajana **Leif Ehrstén**, molemmat sisäasiainministeriöstä.

Harry Ekeström

Lisätietoa:

www.norden2007.fi

Uuden rakennerahastokauden hallintojärjestelmän suurimpia muutoksia on tarkastustoiminnan eriyttäminen ohjelmien toimeenpanosta. Koska kansallisten EAKR- ja ESR-ohjelmien hallinto- ja todentamisviranomaiset sijoittuvat vuoden 2008 alusta lukien työ- ja elinkeinoministeriöön, on uusi tarkastusviranomainen hyvän varainhallinnon periaatteiden mukaisesti eriytetty näistä ja sijoitettu valtiovarainministeriön tarkastusviranomaisyksikköön.

Valtiovarain controller-toiminto tarkastaa rakennerahastohankkeet

Järjestelmän luotettavuus tarkkailussa

Tarkastusviranomaisen vastuulla ovat kansallisissa rakennerahasto-ohjelmissa kaudella 2007–2013 toteutettavat hankkeiden otantatarkastukset sekä järjestelmätarkastukset. Näiden tarkastusten pohjalta laaditaan komissiolle toimitettavat vuosittaiset tarkastuskertomukset, joiden perusteella komissio tekee edelleen päätelmänsä siitä, onko suomalainen hallinto- ja valvontajärjestelmä niin luotettava, että EU-varoja voidaan maksaa.

Tarkastusviranomaisen ensisijaisena tehtävänä on siis antaa luotettava kuva siitä, kuinka hyvin tai huonosti rakennerahasto-ohjelmien hallinto- ja valvontajärjestelmä toimii. Tärkeä osa tätä valvontajärjestelmää ovat hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten vastuulla olevat varmennukset, joita toteutetaan mm. riskiperustaisesti ja paikan päällä hankkeissa. Näitä valvontaan liittyviä tehtäviä ei kuitenkaan pidä sekoittaa tarkastusviranomaisen toimintaan.

Tarkastettavat hankkeet satunnaisotannalla

Tarkastusten otantaperiaatteet määritellään vuoden 2008 alkupuoliskolla valmistuvassa tarkastusstrategiassa. Alusta lähtien on ollut selvää, että tarkastusviranomaisen suorittaa tarkas-

tuksia puhtaan satunnaisotannan perusteella. Edellisellä kaudella puhutuista ”5 prosentin tarkastuksista” on luovuttu. Tarkastusten lukumäärää ei ole etukäteen määritelty vaan se perustuu järjestelmän luotettavuustasoon: Mikäli käytössä olevan hallinto- ja valvontajärjestelmän voidaan osoittaa olevan luotettava, tarkoittaa tämä lukumääräisesti pienempää tarvetta hanketarkastuksille. Yksittäisen hankkeen päätyminen tarkastuslistalle perustuu ennen kaikkea satunnaisotantaan.

Edellisillä kausilla komission tarkastajat ovat kritisoineet suomalaista rakennerahastojen hallinto- ja valvontajärjestelmää hajanaisuudesta. Vastauksena tähän onkin jo otettu ensimmäinen askel yksinkertaistamisen suuntaan, kun alkaneella kaudella rahoituspäätösten tekoa siirretään lääninhallituksilta TE-keskuksille ja näin vähennetään välittävien toimielinten lukumäärää. Hallintojärjestelmän yksinkertaistamista on syytä jatkaa tämänkin jälkeen tavoitteena järjestelmän luotettavuustason parantaminen. Tällöin vähenee myös tarvittavien tarkastusten lukumäärä ja niihin käytettävät resurssit.

Tarkastusviranomaisiksi pieni mutta pippurinen

Valtiovarain controller-toiminnon tarkastusviranomaisyksikkö on mahdol-

lisesti EU:n pienin tarkastusviranomainen, mutta tavoitteena on olla myös tehokkain. Tarkastusviranomaisyksikköä johtaa allekirjoittanut finanssineuvos **Jan Holmberg** tarkastusasiantuntija **Toni Tialan** sekä ylitarkastajien **Martti Kivirannan**, **Erkki Mäntyharjun** ja **Rauno Rassin** avustamana. Tarkoituksena on toteuttaa suuri osa tarvittavista hanketarkastuksista ostopalveluina, joiden kilpailuttaminen suoritetaan vuoden 2008 aikana. Ensimmäiset varsinaiset tarkastukset alkanevat syyskaudella 2008, kun ohjelmat ja hankkeet ovat kunnolla käynnistyneet.

Kansallisten EAKR- ja ESR-ohjelmien viranomaistehtävien lisäksi tarkastusviranomaisyksikkö edustaa Suomea tarkastajaryhmissä niissä yhdeksässä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmassa, joissa Suomi on mukana. Tarvittaessa yksikkö osallistuu myös näissä ohjelmissa toteutettaviin tarkastuksiin. Tarkastusviranomaisyksikön vastuualueena ovat siis johdonmukaisesti kauden 2007–2013 rakennerahasto-ohjelmat ja niihin liittyvät tarkastukset.

Jan Holmberg,
valtiovarainministeriö

Mittareita ja mielipiteitä aluekehityksestä ja -kehittämisestä

Aiemmin sisäasiainministeriön ohjelmia ei ole arvioitu kokonaisuutena. Hankkeen avulla on selvennetty ohjelmien välistä työnjakoa, ja havainnot toimivat myös taustamateriaalina hallitusohjelmassa mainitulle ohjelmien päällekkäisyyksien poistamiselle ja ohjelmarakenteen kehittämiseksi. Selvityksen perusteella annetaan suositukset kokonaisvaltaisen aluekehittämisen arviointijärjestelmäksi sekä esitykset vakiintuneiksi mittareiksi aluekehityksen seurantaan.

Aluekehityksen kuva eri tasoilla

Ydinkysymys on millä mittareilla aluekehitystä on syytä mitata ja millä alue-tasolla kehitystä on syytä tarkastella. Tärkeimmät mittarit liittyvät väestön, työpaikkojen ja aluetalouden dynamiikkaan. Muut olennaiset ulottuvuudet ovat osaaminen sekä aluerakenteelliset tekijät, esimerkiksi alueen potentiaalinen saavutettavuus. Uusia haasteita ovat alueellisen kilpailukyyn sekä verkostojen ja virtojen mittaaminen.

Aluekehityksen nopein mittari on väestökehitys, erityisesti muuttoliike. Kuvassa 1 on esitetty muuttoliike vuonna 2006 kunta-, seutu- ja maakuntatasolla. Seutukuntataso kuvaa parhaiten kehityksen dynamiikkaa, maakuntataso saattaa peittää alleen vastakkaisia kehityspolkuja. Maakunnan liitoissa seurataan aktiivisesti aluekehitystä erilaisia tietokantoja hyödyntäen, mutta

Hallitusohjelman mukaisesti sisäasiainministeriössä käynnistetyn aluekehittämisen kokonaisarvioinnin tarkoituksena on ollut selvittää, miten sisäasiainministeriön nykyiset kansalliset ohjelmat (osaamiskeskus-, aluekeskus-, maaseutu- ja saaristo-ohjelma) ja EU-ohjelmat (kilpailukyky ja työllisyys, alueellinen yhteistyö, naapuruus ja kumppanuus) vaikuttavat alueiden kehittämiseen ja kehitykseen sekä millaisen kokonaisuuden ohjelmat muodostavat.

systemaattista kehikkoa ei ole. Sisäministeriön edellyttämien seuranta-indikaattoreiden lisäksi käytetään runsaasti muitakin mittareita.

Arvioita ohjelmien tavoitteista ja seurannasta

Monet ohjelmista ovat varsin laaja-alaisia ja niiden seurannassa käytettävät indikaattorit kuvaavat heikosti tavoitteiden toteutumista. Lisäksi tavoitteet on usein määritelty epäselvästi ja epärealistisesti, vaikkakin ohjelmat ovat hankkeistuneet hyvin. Laadulliset indikaattorit ovat edelleen puutteellisia.

Ohjelmista ja arvioinnista tehtiin kysely maakuntajohtajille ja maakuntajohtamavastaville sekä hieman suppeampana TE-keskusten johtajille ja osastopäälliköille. Vastajien mielestä ohjelmien tavoitteet ja rooli ovat fokuoituja, selkeitä ja realistisia vain osaamiskeskusohjelmassa ja alueellinen kilpailuky-

ky ja työllisyys -tavoitteessa. Nämä ohjelmat koetaan kehittämisen kannalta keskeisimmiksi välineiksi (kuva 2). Osaamiskeskusohjelmaa pidetään innovatiivisimpana ja aluekeskusohjelmaa alue-lähtöisimpänä ohjelmana.

Seuranta ja arviointi tuottavat objektiivista ja toteutusta tukevaa tietoa vain alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa ja osaamiskeskusohjelmassa. Maakuntien suunnittelusta vastaavien luottamus ohjelmien seurantaan ja arviointiin on heikko: niitä ei koeta objektiivisina ja ohjelmien vaikutusten erottamista muusta kehityksestä pidetään lähes mahdottomana tehtävänä. Toimivan kokonaisvaltaisen arviointijärjestelmän luominen on siis myös maakunnan toimijoiden näkökulmasta erittäin toivottavaa, sillä nykyisten seuranta- ja arviointikäytäntöjen hyöty ohjelmien kehittämisessä on vähäinen.

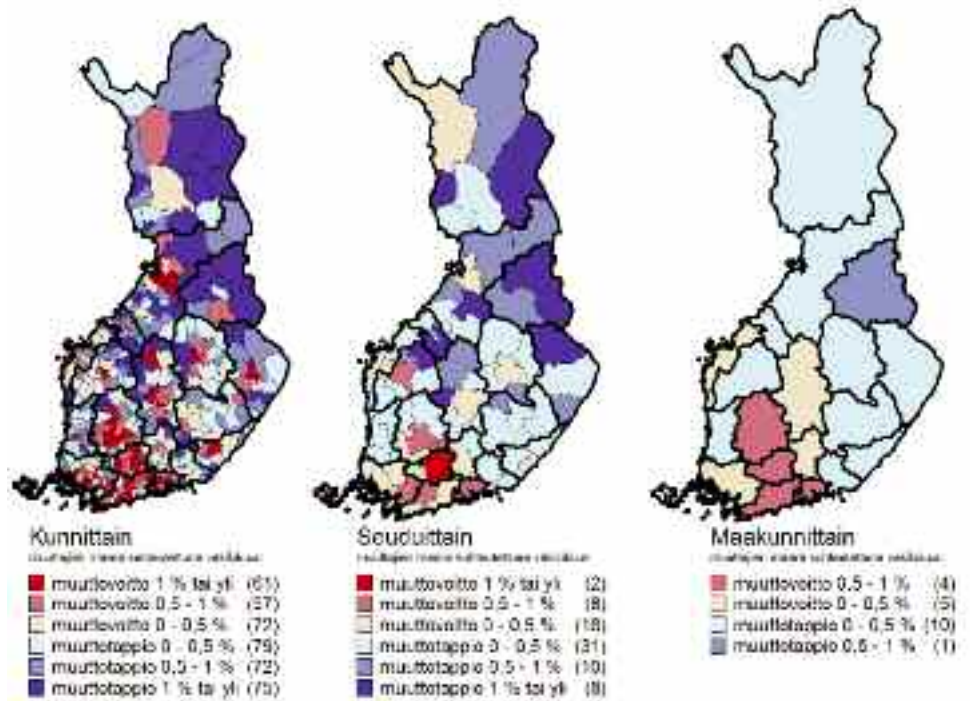
Ohjelmakokonaisuutta on selkiytettävä

Ohjelmien suuri määrä vaikeuttaa aluekehittämistä, koordinointi on työlästä ja strateginen kokonaisuus jää epäselväksi. Alueiden kehittämiseen tarkoitettut varat ovat jakautuneet usealle eri taholle mikä lisää byrokratiaa. Erityisesti yli-maakunnallisten hankkeiden hallinnointia pidetään heikosti toimivana. Tilanne on hankala paitsi aluekehittäjien oman työskentelyn, myös sidosryhmien toiminnan kannalta. Maakuntaohjelman strategista roolia pidetään tärkeänä ohjelmakokonaisuuden hallinnassa.

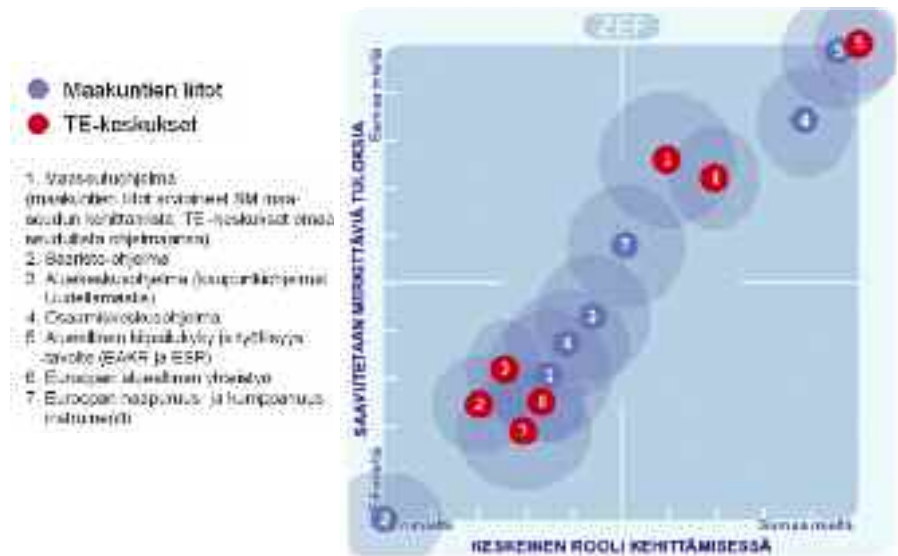
Ohjelmakokonaisuudesta ja arvioinnista kerättiin näkemyksiä ja kehittämissuhteita yli kymmeneltä asiantuntijalta. Asiantuntijat antoivat mm. ehdotuksen innovatiivisen ohjelmajohdantamisen malliksi ja kertoivat näkemyksiä arvioinnin yleisistä lainalaisuuksista ja pelisäännöistä sekä aluepolitiikan valinnoista.

Aluekehittämisen järjestelmää on yksinkertaistettava ja kehitystä on mitattava vakiintuneilla mittareilla ja yksinkertaisella patteristolla. Suomessa on erinomainen tietotuotanto – kyse on parhaiden mittareiden valinnoista ja kyvystä osata käyttää tietoa päätöksenteon pohjana. Tulevaisuudessa arviointi ja seuranta koskee myös verkostoja ja muun kuin kansallisten tilastojen kautta tulevan tiedon hyödyntämistä.

Suosituksien ja johtopäätösten hio- taan loppuun joulukuun aikana hankkeen ensimmäisen vaiheen päättyessä. Kokonaisarvioinnin toinen vaihe kestää kesäkuun 2008 loppuun. Kevään aikana kerätään mm. tilastotiedot esitetyn kehikon mukaisesti, tehdään maa-

Kuva 1. Muuttoliike 2006 kunta-, seutu- ja maakuntatasolla.

Kuva 2. Maakuntien ja TE-keskusten näkemykset ohjelmien roolista ja tuloksellisuudesta.

kunta-analyysi, joka on tapaustutkimus aluekehityksen mittareista, ohjelmista ja verkostoista Pohjois-Karjalassa sekä syvennetään verkostojen analysointia.

Aluekehittämisen ohjelmakokonaisuus uusiutuu vuoden 2008 aikana. Hankkeessa on kerätty runsaasti aineistoa ja radikaaleja ehdotuksia. Toi-

vottavasti toimijat ovat aktiivisia myös ohjelmakokonaisuuden uudistamisesta käytävän keskustelun aikana.

Janne Antikainen

Aluekehittämiselle valtakunnalliset tavoitteet vuoteen 2011

Aluekehittämisellä pyritään turvaamaan eri alueilla asuvan väestön hyvän elämän edellytykset asuinpaikasta riippumatta ja ottamaan maamme voimavarat käyttöön nykyistä paremmin. Tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja ja turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken.

Aluepolitiikalla pyritään vahvistamaan erityisesti heikoimpien alueiden elinkeino- ja palveluperustaa, verkottumista ja saavutettavuutta sekä kykyä vastata vaikeisiin rakennemuutoksista johtuviin ongelmiin.

Tavoitteena on vahvoinhin maakuntiin ja toimivaan kaupunkiverkkoon perustuva aluerakenne, joka vahvistaa kaupunki- ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja mahdollistaa nykyistä tasaisemman taloudellisen kasvun ja työllisyyden koko maassa. Erilaisia alueita varten kehitetään räätälöityä politiikkaa. Poliitikassa tunnistetaan suuret kaupunkiseudut ja tarve erilliselle metropolipolitiikalle. Alueille, joille keskusten vaikutus ei ulotu, suunnataan voimakkaita maaseutupoliittisia toimia.

Aluepolitiikan painotukset ovat elinkeino- ja yritystoiminta, osaaminen ja työvoima, palvelut ja yhteydet. Tavoit-

Valtioneuvosto päättää hallituskauden 2007–2011 ajaksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Päätöksellä tarkennetaan alueiden kehittämislain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla. Päätös suuntaa ja sovittaa yhteen maakuntaohjelmia ja eri hallinnonalojen alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä puolsi tavoitteiden viemistä valtioneuvoston päätettäväksi.

teenä on alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukykyyn ja taloudellisen kasvun vahvistaminen, alueiden osaamisen edistäminen, niiden omien vahvuuksien ja erikoistumisen parantaminen sekä elinympäristön laadun kehittäminen Aluekehittämisen linjauksilla pyritään myös hillitsemään ilmastonmuutosta.

Päätöksessä on tunnistettu alueiden kehittämiseen vaikuttavat keskeisimmät tekijät ja määritelty kattavasti tavoitteiden toteuttamisen periaatteet. Päätöksessä määritellyt kolme tavoitetta ovat:

- 1) Alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen,
- 2) Alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ja alueellisten kehityserojen pienentäminen sekä
- 3) Alueellisten erityishaasteiden ratkaiseminen.

Tavoitteiden toteuttamiseksi aluekehittämisjärjestelmää vahvistetaan, sen voimavaroja kootaan ja alueiden kehittämisen roolia selkiytetään valtioneuvoston ja eri hallinnonalojen päätöksenteossa.

Päätös valmisteltiin puolessa vuodessa alueiden kehittämisen neuvottelukunnan ohjauksella. Valmistelu tapahtui hyvässä yhteistyössä keskeisten ministeriöiden kanssa. Päätösluonnoksia kommentoivat myös maakunnan liitot ja muut aluekehittämisen sidosryhmät. Sitä käsiteltiin 13.12.2007 hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä, joka puolsi tavoitteiden viemistä valtioneuvoston päätettäväksi.

Veijo Kavonius

Alueellinen maaseutuosio käynnistyi

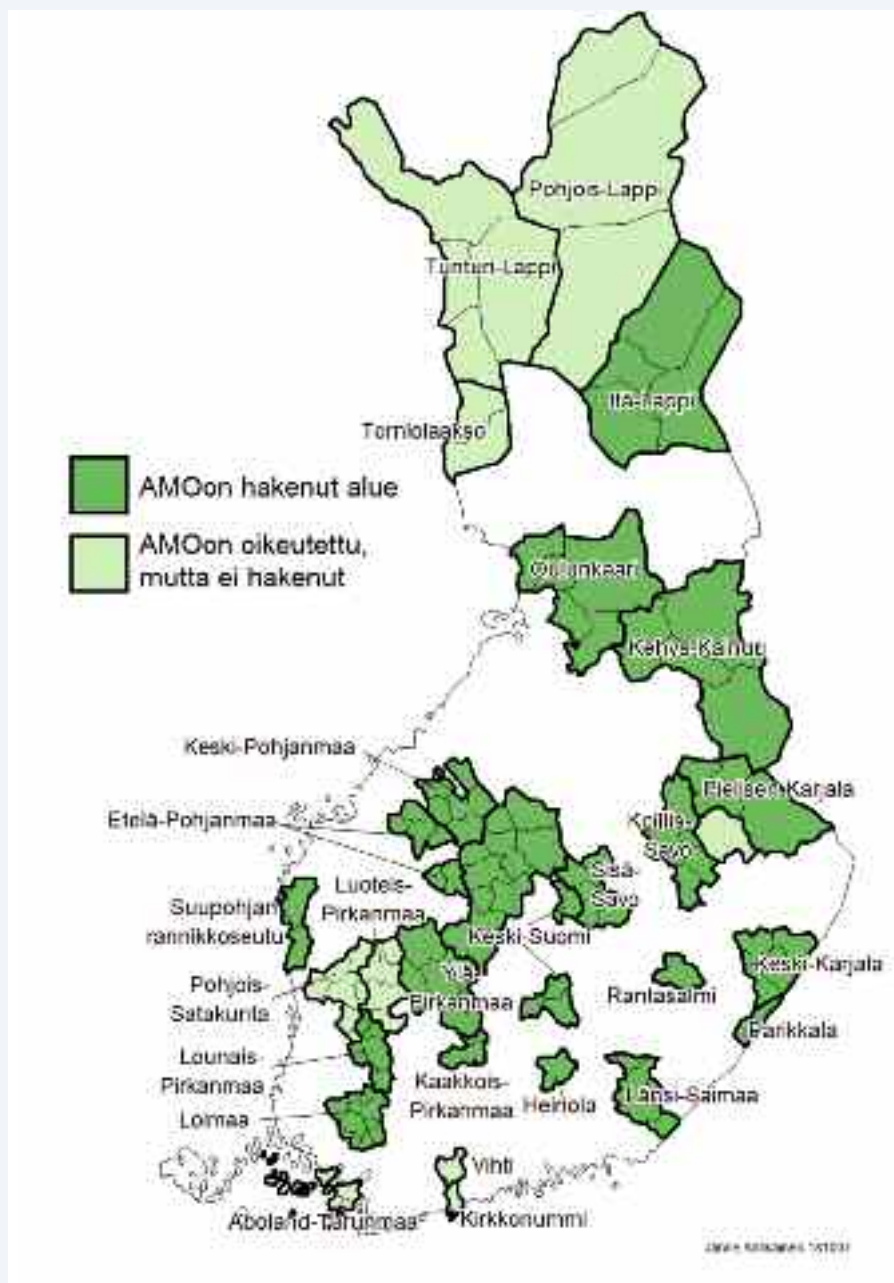
Valtioneuvosto nimesi 8.11.2007 alueet maaseutualueille tarkoitettuun, maaseutupoliittiseen erityisohjelmaan sisältyvään alueelliseen maaseutuosiioon (AMO). Osion tarkoituksena on täsmentää maaseutumaisten alueiden elinkeino- ja osaamisperustan kehittämisen strategisia painopisteitä ja luoda uusia menetelmiä ja yhteistyömuotoja aluekehittämiseen. Osioon nimettiin 19 erikokoista aluetta. Näistä suurin on Keski-Suomen kaikki osioon hakukelpoiset 15 kuntaa kattava alue ja pienimpiä kolmen yksittäisen kunnan muodostamat AMO-alueet.

AMO:n toteuttaminen on nyt lähtenyt käyntiin 19 siihen kuuluvalla alueella (kuva 1). Alueellisen maaseutuosiion valtakunnallisena ohjausryhmänä toimiva Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutustyöryhmä on antanut nimetyille alueille kirjallisen palautteen, jonka perusteella alueet tarkentavat ohjelmaehdotuksiaan. Loppuvuoden 2007 aikana alueet valmistelivat vielä tarkennetut toiminta- ja taloussuunnitelmat vuodelle 2008.

Välineitä ohjelmien jatkotyöstämiseen

Ohjelmien jatkotyöstämistä ja suunnitelmien tekoa vuodelle 2008 käynnistettiin sisäasiainministeriön ja AMO:n kansallisen ohjausryhmän järjestämässä työseminaarissa marraskuun lopussa. Tilaisuudessa lähes 60 maaseudun kehittämisen parissa työskentelevää osallistujaa tutustuivat toisiinsa, vaihtoivat ajatuksia ohjelmasuunnitelmista ja pohtivat yhteistyön mahdollisuuksia.

Puheenvuoroissa korostettiin, että AMO:n käynnistymisvaiheessa on tärkeää määritellä sen rooli seudun kehittämisessä sekä painopisteet. Myös

Kuva 1. Alueelliseen maaseutuosiioon kuuluvat alueet.

AMO:n integroiminen muuhun alueen toimijakenttään on tärkeää. Yksi AMO:n keskeinen tavoite on maaseutumaisten alueiden verkostoituminen osaamisalueiden ja kehittämisteemojen puitteissa.

Yhteistyötä jo vireillä

Ohjelmien kehittämistä ja suunnitelmia vuodeksi 2008 pohdittiin seminaarin alueellisissa ryhmissä. Alueilta löytyi heti yhteisiä kehittämisen teemoja ja keskustelu oli vilkasta. Esille nousivat esimerkiksi osaamisalueina matkailu ja ympäristöosaaminen sekä asumiseen ja työvoiman saatavuuteen liittyvät teemat. Kulttuuriteemassa verkostoituminen on jo edistynyt: kolme aluetta, joilla on vahvaa osaamista kansanmusiikin alalla, ovat rakentamassa AMO:a Kulttuuriklusteri-verkostona.

AMO:lla ja aluekeskusohjelmalla on runsaasti yhteisiä teemoja, ja yhteistyötä ohjelmien kesken kannattaakin hyödyntää. Myös alueen Leader-toiminta on tärkeä yhteistyökumppani. Monet osallistujat kokivat saaneensa päivän aikana runsaasti välineitä jatkotyöskentelyyn. Hyödylliseksi osoittautunut AMO-alueet yhteen kokoava tilaisuus tullaan järjestämään toistamiseen.

Petra Stenfors

Lisätietoa:

www.maaseutupolitiikka.fi

Kaupunkien innovaatiotoimijoiden tavoitteellinen ja kohdistettu kansainvälistyminen on yhä selvemmin yksi niiden tärkeistä menestymisen ehdoista. Kaupungit hyötyvät globaaleista verkostoista parhaiten, jos niillä tehostetaan omien vahvuuksien näkymistä maailmalla. Näin todettiin kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän järjestämässä Kaupunkien kansainvälistyvät innovaatioympäristöt -seminaarissa marraskuussa Helsingissä.

Menestyksellisen kaupunkistrategian elementtejä

Seminaarissa puhuneen **Dan Steinbockin** mukaan Suomen ja sen kaupunkien menestys oli ennustettavissa jo 1990-luvun puolessa välissä erilaisten innovaatiokyvyn mittareiden valossa. Yhä 2000-luvullakin erityisenä haasteena on, että Suomen vankka innovaatiomaine ei ole vielä johtanut merkittäviin lisäyksiin maahan suuntautuvissa suorissa ulkomaisissa investoinneissa. Tähän löytyy Steinbockin mukaan ainakin yksi vastaus: Suomen ja sen kaupunkien markkinointi ei ole vielä muiden maiden kanssa samalla viivalla. Lisäksi Suomessa on nähtävissä yrittäjyyden heikentymistä, joka on yksi hidaste globalisoituvien innovaatioiden kehittymismahdollisuuksille.

Steinbockin mukaan osaamisen ja vahvuusalojen alueellinen eriyttäminen on välttämätöntä, vaikka se

saattaa hetkellisesti tarkoittaa epä-tasaista alueellista kehitystä. Pidemmällä aikavälillä alueet hyötyvät enemmän siitä, etteivät satsaa samoihin aloihin. Steinbock hahmotti menestyksellisen kaupunkistrategian elementtejä, joita ovat sisäsyntyisten vahvuuksien ja alueen perinnön hyödyntäminen, sijainti ja rooli maailmassa sekä verkottuminen muihin saman sarjan kaupunkeihin.

Oulun ja San Josen yhteistyö

Oulu Innovationin toimitusjohtaja **Jouko Klemetilä** kertoi, että kaupunkien tulisi luoda yritys- ja innovaatiotoimintaan keskittyviä kansainvälisiä suhteita, jotka eivät tarkoita perinteisiä ystävyyskaupunkimalleja. Esimerkiksi Oulu solmi hiljattain yhteistyösopimuksen Piilaakson suurimman kaupungin, San Josen kanssa. Pärjääminen maailmanlaajuisessa kilpailussa vaatii markkinajohtajayrityksiä, jotka ovat

Kaupungit löytäneet täsmäkansainvälistymisen

Dan Steinbock

nopeasti kasvavia. Sellaisia Oulu voi kasvattaa vain oikein valittujen ulkomaa- laisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Oulun yhteistyö San Josen kanssa pohjautuu kaupungin laajempaan kansainvälisiä innovaatioverkostoja luotaavaan Global Clusters -hankkeeseen.

Alueella on yli 6 300 alan yritystä, joista moni kansainvälisesti tunnettu ja kasvuyrityksiä. Noin tusina yhteistyössä mukana olevaa oululaisyritystä on kiinnostunut suoraan amerikkalaisista markkinoista. Yhteistyösopimuksen tavoitteena avata uusia markkinoita – lisätä ymmärrystä globaalien markkinoiden toiminnasta, hankkia uusia asiakkaita Oulun seudun yrityksille ja parantaa Oulun mahdollisuuksia saada suoria ulkomaisia investointeja Ame-

rikasta. San Jose haluaa uutta osaavaa yrityspohjaa ja verkottuu siksi useiden kiinnostavien maailmankolkkien kanssa, joista yksi on Oulu.

Innovaatiokehityksen avaimia

Tutkija **Kati-Jasmin Kosonen** kertoi Paikalliset innovaatiojärjestelmät (LIS) -hankkeen keskeisistä tuloksista. Yhtä kansainvälisen huippututkimuksen mallia ei Kososen mukaan ole. Kaikki kaupungit eivät ole kuin Boston tai Pii-laakso, eivätkä kaikki yliopistot ole samanlaisia huippuyliopistoja kuin Stanford tai Berkeley. Erilaisuutta tuleekin sietää ja se tulee tunnistaa, erityisesti korkeakoulujen kehittämisessä.

Innovaatiokehityksen avaimena ovat ns. tulkitsevat tilat, joissa korkea-

koulujen, yritysten ja kehittäjäorganisaatioiden välinen uuden kokeileminen on mahdollista. Tulkitsevat tilat yhdistävät toisiinsa toimialakohtaisia eri innovaatioympäristöjä.

Kosonen kuvasi kehitystä, jossa käyttäjäyhteisöt ja ulkopuolinen tieto on tullut yhä keskeisemmäksi osaksi innovaatio-toimintaa. Esimerkiksi Rautaruukki pyrkii luomaan innovaatioita ”liikennevalojärjestelmän” avulla, jolloin innovointi jaetaan oman talon sisällä suljetusti tapahtuvaan

kehittämiseen, partneriyrityksen kanssa rajoitetusti tehtävään yhteistyöhön ja käyttäjien kanssa avoimesti kokeiltaviin innovaatioihin.

Innovaatiotoimijoiden kansainvälistymisestä Kosonen summasi, että verkostoitumisella on reunaehtonsa: se ei pelasta kaupunkia sinänsä. Avaimena on alueen uudistumiskyky, joka rakentuu sekä sisäiselle kyvykkyydelle että verkostosuhteille. Oleellista on, että nämä kyvykkyydet kytketään kiinteästi kansainvälisiin verkostoihin esimerkiksi markkinoimalla alueen osaamista ulospäin tai toisinpäin, seuraamalla aktiivisesti globaalia tietoa ja muuntamalla sitä paikallisten yritysten tarpeisiin.

Olli Voutilainen

Hyvinvoinnin osaamis-klusteri tähtää hyvinvointiliiketoiminnan kasvuun

Hyvinvoinnin osaamisklusteri keskittyy tunnistetun huippuosaamisen hyödyntämiseen, jalostamiseen ja kaupallistamiseen. Klusterin tavoitteena on edesauttaa yrityksiä kehittämään uusia sovelluksia ja palveluja hyvinvointisektorille ja yhdistämään nämä myynti- ja markkinointiosaamisen kanssa kansainvälisesti kiinnostaviksi konsepteiksi.

Kuopion yliopistollinen sairaala

Uudet teknologiset innovaatiot ovat osa ikääntyvien hyvinvointia ja erityisesti itsenäisen suoriutumisen edistämistä.

Rasvaprosenttia ovat mittaamassa fysioterapeutti Leena Meinila ja sydänryhmäläinen Kyllikki Piispanen.

Hyvinvoinnin klusteriohjelma on yksi 13 osaamiskeskusohjelmaa toteuttavasta kansallisesti merkittävästä osaamisklusterista. Tavoitteena on terävöittää alueiden välistä erikoistumista, vahvistaa osaamiskeskusten välistä yhteistyötä ja edistää kansainvälistymistä.

Hyvinvointipalveluja ja -tuotteita terveyden edistämiseksi

Hyvinvoinnin klusteriohjelma muodostaa terveys-, sosiaali- ja muiden hyvinvointipalvelujen sekä niihin liittyvien teknologioiden kehitysalustan. Tavoitteena on tukea hyvinvointialan tutkimusta, osaamisen kaupallistamista ja tehokasta hyödyntämistä yritysten tuotteissa, liiketoiminnassa sekä terveyden edistämisessä. Kehittämistoimenpiteiden kohteina ovat hyvinvointialan yritykset, niiden kehittyminen, kasvu ja kansainvälistyminen. Klusteriohjelman strategisina kehittämiskohteina ovat terveystekniikka kuten laitteet, välineet ja järjestelmät, lii-

kuntateknologia ja liikunnan konseptit, hyvinvointipalvelut sekä itsenäistä suoriutumista edistävät ratkaisut.

Klusteriohjelman toteutuksesta vastaavat ohjelmaan valitut neljä alueellista osaamiskeskusta: Culminatium Ltd Oy pääkaupunkiseudulta, Finn-Medi Tutkimus Oy Tampereelta, Oulu Wellness Instituuttisäätiö sekä Kuopion Teknologikeskus Teknia Oy, joka vastaa klusteritoiminnan yleisestä koordinoinnista.

Klusteriohjelma pohjautuu vahvaan seudulliseen kehittämistyöhön, jota toteutetaan osaamiskeskuspaikkakunnilla. Alueellisen toiminnan lähtökohdina ovat pitkälti kunkin seudun toimijoiden tunnistamat kehittämistarpeet, jotka nivoutuvat klusterin kehittämisen kärkiteemojen kautta osaksi klusteriohjelmaa ja ovat synergiassa kansallisen innovaatiopolitiikan kanssa.

Ohjelmakehittämisen teemoja

Ohjelmakehittämisen kärkiteemoja ovat markkinoiden ja trendien ennakointi, lii-

ketoimintakonseptien ja -osaamisen kehittäminen, tuotteistaminen ja tuotekehitys, rahoitustyökalujen ja yritysrahoituksen kehittäminen, pilottiympäristöjen kehittäminen palvelujärjestelmissä sekä kansainvälisten verkostojen luominen. Koordinaatiovastuut kehittämisen kärkiteemoista on vastuutettu osaamiskeskuksille, joiden tehtävänä on tunnistaa ja kerätä näiden strategisten liiketoiminta-alueiden kehittämistarpeet koko Suomessa, ja rakentaa toimenpideohjelma kehittämishankkeineen ja/tai -toimenpiteineen teeman ympärille. Klusterin toiminnassa hyödynnetään liittymä- ja rajapitoja osaamiskeskusohjelman muihin klustereihin sekä erityisesti aluekeskusohjelman hyvinvointiverkostoon, jossa yhteisenä kehittämisen alueena ovat erityisesti hyvinvointiyrittäjyys ja itsenäinen suoriutuminen.

Konkreettisesti työ on lähtenyt liikkeelle mm. kattavalla kansallisen tason selvityksellä hyvinvointialan pilottiympäristöistä yhteistyössä AKO-verkoston

OECD:n aluekehityskomitea hyväksyi Suomen maaseutupolitiikan maatutkinnan

OECD:n aluekehityskomitea hyväksyi Suomen maaseutupolitiikan maatutkinnan kokouksessaan Pariisissa 28.11.2007 yhdessä Skotlannin ja Alankomaiden vastaavien maatutkintojen kanssa. Maatutkintaa koordinoi OECD:n sihteeristö nosti esiin suomalaisen maaseutupolitiikan haasteita ja onnistumisia sekä antoi politiikkasuosituksia.

OECD:n sihteeristön José Antonio Ardavín keskustelelee Eero Uusitalon ja Mika Honkasen kanssa suomalaisesta maaseutupolitiikasta.

Suomen, Skotlannin ja Alankomaiden maatutkinnoista nousi esille kymmenen keskeistä asiaa:

1. elinkeinojen monipuolistaminen
2. palvelujen järjestäminen maaseutualueilla
3. maaseudun ja kaupungin välisten muuttovirtojen hallitseminen
4. maaseudun ja kaupungin välisten vuorovaikutusyhteyksien identifiointi ja hyödyntäminen
5. maaseudun maisemien ja biodiversiteetin säilyttäminen
6. maaseutupolitiikan horisontaalisen koordinaation varmistaminen kansallisella tasolla
7. vertikaalisen koordinaation kehittäminen hallinnontasojen välillä
8. paikallistason koordinaation ja osallistuvuuden edistäminen
9. maaseutupolitiikalle oikean paikan löytäminen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan reformin yhteydessä
10. maaseutualueiden määrittely.

Suomen maaseutupolitiikka onnistunutta

Suomen maatutkintaa koordinoi OECD:n sihteeristössä **José Antonio Ardavín**. Hänen mukaansa Suomi on Irlannin kanssa OECD:n maaseutumaisimpia maita. Suomen maaseutualueet

ovat kuitenkin heterogeenisiä eri muut-
tujen valossa. Harvaan asuttu maaseutu
ei ole pystynyt kompensoimaan negatiivisia
kehityskulkuja, toisin kuin ydin- ja
kaupungin läheinen maaseutu. Erityi-
siksi haasteiksi Ardavín mainitsi palve-
lujen järjestämisen hajaantuneelle ja
ikäntyvälle väestölle sekä maaseutuyri-
tysten integroimisen tietotalouteen ja
positiivisen liiketoimintaympäristön tar-
joamisen niille.

Ardavínin mukaan suomalainen
maaseutupolitiikka on ollut onnistu-
nutta useilla mittareilla mitattuna: se
on esimerkiksi onnistunut istuttamaan
saman pöydän ääreen eri toimijoita (esi-
merkiksi Maaseutupolitiikan yhteis-
työryhmä YTR). Paikallisella tasolla Suo-
mi on onnistunut integroimaan EU-
ohjelmat ja kansallisen kehittämistyön
Leader-toiminnan kautta.

Ardavín nosti esille myös muuta-
mia keskeisiä politiikkasuosituksia:
Maaseutupolitiikalle tulisi antaa oma

budjetti ja paikka. Seuranta ja maa-
seutuvaikutusten arviointia tulisi kehiti-
tää ja paikallisia toimijoita vahvistaa.
Toimintaryhmytön merkitys tulisi tun-
nustaa nykyistä paremmin. Lisäksi alue-
tasolle tarvittaisiin myös horisontaali-
nen toimija.

Tulokset julkistetaan keväällä 2008

YTR:n pääsihteeri **Eero Uusitalo** käyt-
ti kokouksessa Suomen puheenvuoron
kertoen suomalaisesta maaseutupoli-
tiikasta, sen keskeisistä painotuksista
ja haasteista. Uusitalo nosti lisäksi esiin
myös sen, että OECD:n käyttämä maa-
kuntiin perustuva maaseudun määrit-
tely on Suomessa ongelmallinen. Sen
mukaan lähes koko Suomi on maaseu-
tua kaupungit mukaan lukien. Hän pai-
notti, että Suomen maaseutua tarkas-
teltaessa on ensiarvoisen tärkeää käyt-
tää suomalaista kunnittaista maaseu-
dun kolmijakoa.

OECD:n Suomen maaseutupoli-
tiikan maatumkinnan tulokset julkiste-
taan keväällä 2008. Tällöin on saatavil-
la tutkinnan englanninkielinen loppu-
raportti sekä YTR:n toimittama suo-
menkielinen tiivistelmä.

Hanna-Mari Kuhmonen
maa- ja metsätalousministeriö

Lisätietoa:

www.maaseutupolitiikka.fi

Totsu-neuvottelut käytiin marraskuussa

Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmia
(totsu) koskeneet neuvottelut järjestettiin tois-
ta kertaa 27.–28.11.2007. Kahden päivän aikana
noin 90 maakuntien ja ministeriöiden edustajaa osal-
listui kaikkiaan 15 neuvottelutilaisuuteen. Neuvottelut
järjestettiin teema-, hallinnonala- ja suuraluekohtaisi-
na keskusteluina.

Ensimmäisen päivän aiheena olivat SM:n hallinnon-
alan ajankohtaiset kysymykset kuten TEM-uudistus,
PARAS-hanke ja alueellistamisprosessi sekä hallinnonalan
alueiden kehittämisen ja kuntien rahoitus. MMM:n ja
YM:n edustajien kanssa maakunnat keskustelivat vesi- ja
ympäristöhuoltoon liittyvistä asioista. Lisäksi YM:n osal-
ta käsitellyssä olivat kuntien kaavoitukseen, rakennus- ja
luonnonsuojeluun sekä asumisen rahoitukseen liittyvät
kysymykset. Päivän päätteeksi kokoontuivat Itä- ja Poh-
jois-Suomen maakunnat ja useat ministeriöt käsittele-

mään kaivossektorin investointeihin ja alan koulutukseen
liittyviä kehittämistarpeita.

Toisena päivänä jatkettiin suuralueittaisilla neuvot-
teluilla OPM:n ja LVM:n kanssa. Iltapäivällä neuvottelu-
vuorossa oli STM, jolloin keskusteltiin sosiaali- ja terveys-
huollon kansallisen kehittämissuunnitelman valmistelusta ja
kytkennöistä alueiden kehittämiseen. Lisäksi käytiin kes-
kustelu valtion rahoituksen kohdentamisesta tukemaan
monikuntaisia palveluratkaisuja, joilla tuetaan myös
PARAS-hankkeen palvelurakennemuutosten tavoitteita
mm. perusterveydenhuollon, sosiaalipalvelujen, opetus-,
kirjasto- ja liikuntapalvelujen järjestämisessä yli kunta-
rajojen. KTM:n, TM:n sekä MMM:n hallinnonalan asiat
käsiteltiin pääosin tänä vuonna TE-keskusten tulos-
neuvottelujen yhteydessä, joihin maakunnan liitot osal-
listuivat ensimmäistä kertaa.

Tarja Reivonen

Pääsihteeri Tapio Välinoro koordinoi mittavaa aluehallinnon uudistamishanketta

Millainen on pääsihteerin rooli ja toimenkuva hankkeen organisoinnissa?

– ALKU-hankkeen poliittisesta ohjauksesta vastaa hallinto- ja kuntaministerin johtama hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä (HALKE). Hankkeen ohjausryhmä koostuu VM:n, KTM:n, TM:n ja OPM:n valtiosihteereistä. Käytännön valmistelusta ja selvityksistä vastaa virkamiesten muodostama valmisteluryhmä. Sen toimeksiantoja toteutetaan neljässä alatyöryhmässä, jotka selvittävät aluehallinnon tehtäviä, keskushallinnosta siirrettäviä tehtäviä, aluekehittämisen voimavarojen kokoamista ja niihin liittyvän päätösvallan siirtämistä sekä valtionhallinnon tehtäviä Ahvenanmaalla.

– Hankkeen pääsihteeri koordinoi osavalmisteluja niin, että osista syntyy toimiva kokonaisuus. Vastaa siitä, että hankkeelle asetetut tavoitteet saavutetaan riittävästi, ja että uudistusten läpimeno valmistavissa käsittelyissä onnistuu. Käytännössä osallistun kaikkien alatyöryhmien työskentelyyn. Vedän itse voimavarojen kokoamista ja niihin liittyvän päätösvallan siirtämistä selvittävää työryhmää.

– Pääsihteerin tehtävänä on lisäksi luoda valmisteluryhmälle ja ohjausryh-

Kymenlaakson maakuntajohtaja, DI Tapio Välinoro aloitti 1.10.2007 aluehallinnon uudistamishankkeen (ALKU) pääsihteerinä sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolla. Miten ensimmäiset kuukaudet haasteellisessa tehtävässä ovat sujuneet?

Tapio Välinoro

mälle kokonaiskuvaa uudistuksesta sitä mukaa kun se alkaa hahmottua. Testataan myös odotuksia ja ongelmakohtia tapaamalla suoraan hallinnon edustajia ja osallistamalla eri tahojen järjestä-

miin tilaisuuksiin. Vuoden loppuun mennessä tavoitteena on 40–50 tällaista tapaamista.

Millaiset ovat ”ALKU”-tunnelmat – miten työ on lähtenyt käyntiin ja miten alueilla suhtaudutaan uudistukseen?

– Hanke on käynnistynyt selvitystöillä ja nykytilanteen kartoitus- ja kuvaustehtävillä. Lisäksi marraskuussa järjestettiin neljä alueseminaaria. Tarkoituksena oli välittää alueellisille viranomaisille, henkilöstölle ja sidosryhmille tietoa hankkeesta ja siitä, miten laajasti se koko aluehallintoa koskee. Tilaisuuksissa on kuultu myös alueiden edustajien näkemyksiä aluehallinnon kehittämistarpeista. Halutaan siis avata keskustelua ja vastata kysymyksiin. Tilaisuuksiin osallistui yli 400 alueviranomaisten, kuntien ja henkilöstön edustajaa.

– Alueellisten tapaamisten perusteella uudistukseen kohdistuu laajaa kiinnostusta. Yleisesti on käynyt ilmi,

Vuorovaikutteisessa äänestyksessä otettiin kantaa mm. monivalintakysymykseen ”Miten aluehallintoa voidaan parhaiten selkeyttää ja viranomaisten määrää vähentää?”. Vastaamassa Kuopion seminaarin osallistujia.

ettei nykytilannetta pidetä hyvänä. Aika on siis otollinen uudistukselle, ja tahtotila on vahva. Myös suuret odotukset ovat käyneet selväksi: uudistukselta odotetaan mittavia tuloksia. Odotukset edellyttävät, että ”tehdään takki eikä tuluskukkaro”.

– Tuntumani on, että alueilla on valmius merkittäviinkin muutoksiin. Miten pitkälle uudistuksessa päästään, on pitkälti poliittinen kysymys. Uskoi- sin kuitenkin, ettei uudistushanketta kohtaan ole odotettavissa vastaavia poliittisia jännitteitä kuin esimerkiksi PARAS-hankessa.

– Kaiken kaikkiaan aluetasolla on odottava tunnelma. Tarve saada vaikuttaa uudistusprosessiin on alueilla luonnollisesti suuri. Tarkastelussa olevien alueviranomaisten henkilötöyvuosi- määrä on noin 8 250, eli uudistus koskettaa suurta henkilöstöjoukkoa. Alueet osallistuvat hankkeeseen muun muassa alueseminaarien sekä työryhmissä olevien edustajiensa kautta.

– Alueseminaareissa ja -tapaami- sissa on saatu monia hyviä ehdotuksia ja vinkkejä työryhmien työhön. Seminaar- iosallistajat esittivät mielipiteitään myös palautelapuilla ja vuorovaikuttei- ssa kyselyssä, joka toteutettiin saman- sisältöisenä kaikilla alueilla. Kyselyn tuloksissa oli yllätyksiäkin, mutta pää- sääntöisesti vastaukset olivat saman- suuntaisia alueesta riippumatta.

– Luonnollisesti alueilla toivotaan, että syksyn selvitysvaiheesta päästään pian varsinaisiin ehdotuksiin uudesta aluehallinnosta. Tämä ”innovaatiovai- he” on edessä alkuvuodesta. Alkuvuo- desta toteutetaan myös laaja sidosryh- makuuleminen. Toimenpide-ehdotuksia sisältävän väliraportin tulee valmistua maaliskuun 2008 loppuun mennessä HALKE:n käsittelyyn.

Mitä pidät haasteellisimpina asioina aluehallinnon uudistuksessa?

– Suurimpia haasteita ovat viranomais- ten määrän merkittävä vähentäminen

tehtäviä ja aluejakoja muuttamalla, kan- sanvaltaisen ohjausmallin löytäminen kehittämisselitykseen ja voimavarojen suuntaamiseen sekä tulosohjauksen ja asiantuntemuksen varmistaminen tilan- teessa, jossa tehtäviä jaetaan uudelleen eri viranomaisten kesken.

– Tällä hetkellä esimerkiksi alue- viranomaisten toimialueet eivät ole yhte- neviä. Lääninhallituksilla, maakunnan liitoilla, TE-keskuksilla, Metsäkeskuk- silla, Ympäristökeskuksilla, Tiepiireillä ja niin edelleen on eri toimialueet. Pyr- kimys on aluejakojen yhtenäistämiseen. Aluejakoja on tarkoituksenmukaista arvioida, kunhan ensin on näkemys sii- tä, mitä viranomaisia meillä jatkossa alueilla on, mitä tehtäviä niillä on ja millaiset ovat niiden resurssit ja oh- jausjärjestelmät.

– ALKU-hankkeella tulee olemaan myös loppu, eli uudistukset on tarkoitus saada voimaan vuoteen 2010 mennes- sä. Tahtotila on oltava jo keväällä 2008, jotta tämä uudistusaikataulu on mah- dollinen.

Mitä vuoden vaihteessa voimaan tuleva ministeriöuudistus merkitsee ALKU-hankkeen kannalta?

– Uuden työ- ja elinkeinoministeriön käynnistyminen ja sen heijastuminen aluetasolle ennen aluehallinnon uutta järjestystä on hieman ongelmallista. Toi- vottavasti marssijärjestys säilyy eli alue- hallintouudistus määrittelee perusmal- lin ja työ- ja elinkeinoministeriön alue- tason toiminta sopeutuu siihen eikä päinvastoin. Hallintoasioiden kokoami- nen sisäasiainministeriöstä valtio- varainministeriöön puolestaan paran- taa uudistuksen jatkovalmistelua.

Lisätietoa:

1.1.2008 alkaen www.vm.fi / Hankkeet

150 kehittämisisideaa koossa – KuntaIT:n kehittäjäverkosto- hankkeen loppuraportti ilmestynyt

KuntaIT on saanut valmiiksi yhdessä verkostojen kanssa kunnallista palvelutoimintaa uudistavan laajan ja toimintatavaltaan avoimen verkostohankkeen, jonka aikana 400 palvelujen järjestämisestä, tuottamisesta ja kehittämisestä vastaavaa henkilöä kunnista, valtionhallinnosta, järjestöistä, tutkimuslaitoksista ja korkeakouluista määritteli työpajoissa palvelualueiden kehittämistarpeita ja ideoi niitä koskevia kehittämishankkeita.

Hankkeen sisäasiainministeriön julkaisusarjassa ilmestynyt loppuraportti julkistettiin marraskuussa 2007 Helsingissä. Verkostojen toivomuksen mukaisesti julkistamistilaisuus lähetettiin verkossa suorana lähetyksenä. Verkolähetys lähes kolminkertaisti tilaisuuden osanottajamäärän.

KuntaIT

Hankkeen tuloksena syntyneiden kehittämisisideoiden joukossa on sekä yksittäisten palvelualueiden erityistarpeisiin kohdentuvia kehittämisisideoita, että yleisempiä, useiden palvelualueiden kehittämistarpeisiin vastaavia ideoita. Kaikki työpajoissa esitetyt ideat tullaan käsittelemään työn seuraavissa vaiheissa. Osa on mahdollista liittää jo käynnissä oleviin hankkeisiin tai huomioida lainsäädännön kehittämisessä tai suositusuotoiminnassa.

KuntaIT on käynnistänyt jatkohankkeen, joka tukee kuntia ja verkostoja laajapohjaisten, KuntaIT-kriteerei-

den mukaisten hanke-esitysten viimeistelyssä työpajojen ideoiden pohjalta. Hanke-esitykset käsitellään JUHTA:ssa kevään 2008 aikana. Tavoitteena on saada käynnistettyä 5–6 laajapohjaista kehittämishanketta.

Kehittäjäverkostohankkeen loppuraportti ja tallenne 20.11.2007 järjestetystä raportin julkistamistilaisuudesta löytyy 6 kk:n ajan verkko-osoitteen www.kuntait.fi kautta. Verkko-osoitteessa on myös mahdollista lähettää raporttia, kehittämisisideoita tai verkostotyön jatkoa koskevia kysymyksiä ja kommentteja KuntaIT:lle. Tarkemmat kehittämisisideoiden kuvaukset on koottu avoimeen verkostoporttaaliin osoitteeseen <http://wiki.kuntait.fi>.

Marjukka Saarijärvi

Kaupunkifoorum Helsingissä toukokuussa

Kymmenes kansallinen Kaupunkifoorum järjestetään Helsingissä 27.–28.5.2008.

Teemana on tällä kertaa ilmastonmuutos ja kaupungit.

Lisätietoja kevään aikana: www.tem.fi

Yhteispalvelun kehittämistä selvitetään

Hallinto- ja kuntaministeri **Mari Kiviniemi** asetti 12.10.2007 Suomen Kuntaliiton varatoimitusjohtaja **Timo Kietäväisen** selvittämään yhteispalvelun kehittämistä sekä julkisten palvelujen uusia järjestämistapoja. Selvityksen toimikausi on 15.10.2007– 30.6.2008.

Selvityshenkilö Kietäväisen tehtävänä on selvittää yhteispalvelumallin kehittämismahdollisuuksia, erityisesti sitä miten ja missä määrin yhteispalvelupisteissä voitaisiin tehdä avustavien asiakaspalvelutehtävien lisäksi valtion ja

kuntien asiakaspalveluun liittyviä päätöksiä. Tehtävänä on myös tehdä ehdotuksia yhteispalvelun palveluvalikoiman laajentamisen ja palvelupisteiden määrän suhteen. Lisäksi tehtävänä on ehdottaa suositusta kuntien yhteispalveluna annettaviksi asiakaspalveluiksi sekä kustannusten jakamisen perusteiksi. Kun-

nille pyritään luomaan yhteinen pohja yhteispalveluun osallistumiselle sekä tehostamaan kuntasektorin palveluyhteistyötä valtionhallinnon ja Kansaneläkelaitoksen kanssa. Tavoitteena on myös selvittää mahdollisuuksia kuntien toimimiselle yhteispalvelun isäntinä ja valtion paikallishallinnon asiakaspalvelujen tarjoajina.

Lisätietoa:

www.yhteispalvelu.fi

Kihlakuntavirastojärjestelmä lakkaa vuoden 2008 alusta

Kihlakuntavirastojärjestelmästä luovutaan vuoden 2008 alusta. Kihlakuntajako säilyy kuitenkin toistaiseksi valtion paikallishallintoviranomaisen toimialajakojen perustana.

Kihlakuntajärjestelmä otettiin käyttöön 1.12.1996. Kihlakuntia on 90, joista 13:ssa on alusta lähtien ollut erillisvirastot. Kihlakunnanvirastoissa työskentelee yhteisissä teh-

tävissä noin 200 henkilöä. He siirtyvät poliisilaitosten, ulosottovirastojen, syyttäjänvirastojen ja maistraattien palvelukseen sen mukaan mikä toimialan tukipalveluja tai toimialatehtäviä he hoitavat. Yli puolet henkilöstöstä hoitaa poliisin toimialatehtäviä.

Kihlakuntajakoa koskevien ja muiden voimaan jäävien säännösten tarve arvioidaan uudelleen aluehal-

linnon uudistamishankkeessa (ALKU), osana PARAS-hanketta ja valtion paikallishallintoa selvittävän työryhmän työtä.

Suuren aluepolitiikan rahavirrat pysyneet suhteellisen vakaina

Tutkimuksessa on arvioitu Tilastokeskuksen aluetilinpidon tietojen avulla kaikkien julkisyhteisöjen taloustoimien volyymia ja vaikutavuutta lähinnä maakuntatasolla. Tulokset osoittavat, että julkisen talouden merkitys on suurempi sellaisilla alueilla, joilla yleinen kehitys ja kasvu ovat jääneet koko maan keskitason alapuolelle. Julkisen tuotannon voidaan nähdä toimivan alueiden kehitystä vakauttavana tekijänä näiden kohdassa ulkopuolisia taloudellisia haasteita. Myös julkisen talouden tulonsiirrot tasoittavat alueiden välisiä eroja. Julkisyhteisöjen keräämät tulot asukasta kohden ovat suurimpia hyvin menestyneillä alueilla ja vastaavasti menot kohdistuvat suhteellisesti voimakkaimmin heikosti menestyneille alueille. Julkisen tuotannon ja työpaikkojen merkitys on suurinta Pohjois- ja Itä-Suomen maakunnissa. Toisaalta keskushallinnon sijoittuminen pääkaupunkiseudulle lisää valtionhallinnon taloustoimien suhteellista merkitystä Uudellamaalla.

Julkinen talous on alueiden kehityksen kannalta tärkeä vaikuttaja ja vakauttaja, jolla on merkittäviä vaikutuksia aluetalouksien kehitykseen ja täten myös aluerakenteeseen. Valtion budjettitalouden alueelliset tulonsiirrot muodostavat tärkeimmän osan tässä lähes automaattisessa vakautusjärjestelmässä. Suuria rakenteellisia muutoksia alueille vuosien 1994 ja 2004 välillä kohdennetuissa menoissa ja niiltä kerätyissä tuloissa ei ole tapahtunut. Suurin osa valtion budjetin alueille kohdistuvista menoista muodostuu koulutuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon

Suuren aluepolitiikan vaikutus aluekehitykseen vuosina 1994–2004 on ollut merkittävä, eikä julkisen talouden alueellisissa rakenteissa ole tapahtunut suuria muutoksia.

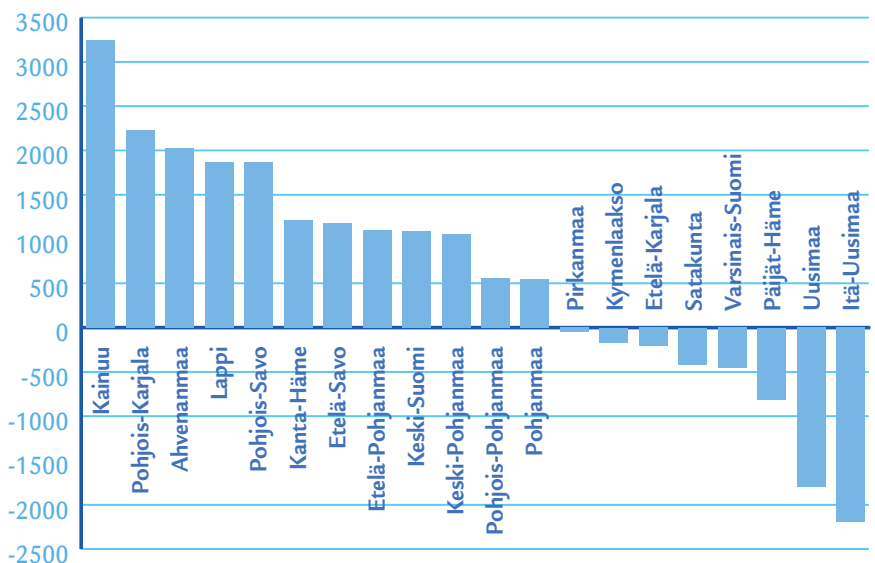
Tarkastelemalla alueellisesti julkisen sektorin tuotantotoimintaa, työllisyysvaikutusta ja investointeja sekä toisaalta julkisen sektorin suorittamia tulonsiirtoja ja budjettitaloutta, tulevat lähes kaikki suuren aluepolitiikan osa-alueet huomioitua.

sektoreilta. Näiden yksityiskohtaisempi tarkastelu osoittaa sosiaali- ja terveysmenojen merkityksen korostuvan yhä voimakkaammin maakunnissa, joissa

ikä rakenne on painottunut vanhempiin ikäluokkiin. Jo lähivuosina ikääntymisen voimistuessa kaikilla alueilla haasteet valtiontalouden alueellisten rahavirtojen vakaalle kohdentumiselle kasvavat. Suuren aluepolitiikan edellytykset toimia tasapainoisen aluekehityksen takaavana vakauttajana voivat siten oleellisesti heikentyä.

Lisätietoa:

Jussi Ahokas: Suuri aluepolitiikka Suomessa – Julkisen talouden alueelliset vaikutukset vuosina 1994–2004 (SM:n julkaisu 55/ 2007)
www.intermin.fi/julkaisu/552007

Valtion nettomenot asukasta kohti maakunnittain vuonna 2004.

ESPON 2013 -tutkimusohjelma käynnistyy

Ensimmäisten tutkimusprojektien teemat julkistettu

Ensimmäinen hakukierros käynnistyy 18.1.2008 ja siinä esiin tulevien teema-tutkimusten (priority 1) otsikkoina ovat:

- kaupunkimaiset keskittymät: niiden toimivuus ja resurssit Euroopan alueiden kilpailukyyn ja koheesion edistäjänä
- erityyppisten maaseutualueiden kehitysmahdollisuudet
- demografisten muutosten ja muuttoliikkeen vaikutukset Euroopan alueilla ja kaupungeissa,
- ilmaston muutoksen vaikutukset alueilla ja niiden taloudessa
- energian hinnan nousu ja vaikutukset alueiden kilpailukyyn
- politiikkalohkojen alueellisten vaikutusten arviointi.

Jokaisen teeman puitteissa käynnistyy yksi koko Euroopan unionin kattava tutkimusprojekti. Periaatteena on kuten aikaisemmassakin ESPON 2006 -ohjelmassa, että tutkimuslaitokset eri EU-maista muodostavat tutkimusryhmiä, jotka hakevat teemoihin liittyviä tutkimusprojekteja.

Suomalaisten tutkimuslaitosten, jotka haluavat olla mukana yllä mainituissa projekteissa, tulee verkostoitua sopivien eurooppalaisten kumppanien kanssa ja laatia yhdessä projektia koskeva hakemus.

Aluepolitiikan toimijat voivat osallistua tutkimusprojekteihin

ESPON 2013 -ohjelman tavoitteena on tutkimusten konkreettisuus ja hyödynnettävyys. Ohjelman toinen kokonaisuus (priority 2) antaa mahdollisuuden

ESPON 2013 -tutkimusohjelma hyväksyttiin EU:n komissiossa 7.11.2007. Suomi osallistuu ohjelman toteuttamiseen. Vastuuministeriönä ovat työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö. Ohjelma käynnistyy tammikuussa 2008, jolloin ensimmäiset tutkimusprojektit julistetaan haettaviksi.

aluepolitiikan toimijoille eri maissa määritellä tärkeäksi näkemiään tutkimusaiheita ja osallistua niiden toteuttamiseen yhdessä tutkimuslaitosten kanssa. Ideana on hyödyntää mahdollisimman paljon ESPON 2006 -tutkimusten tuloksia ja jatkossa myös uuden ohjelmakauden tuloksia. Tässä kokonaisuudessa tutkimus kohdentuu Euroopan johonkin osa-alueeseen (esimerkiksi Pohjoismaat, Itämeren alue). Tammikuussa 2008 ilmoitetaan toimijoille tarkemmin mahdollisuudesta osallistua projektien määrittelyyn ja niiden toteuttamiseen.

Suomen kansallisen yhteystahon valitseminen

ESPON 2013 -ohjelman jokainen jäsenmaa valitsee kansallisen yhteystahon tehtävään halukkaiden tutkimuslaitosten joukosta. Sen tehtävänä on ESPON 2013 -ohjelman toteuttamiseen, tutkimusprojekteihin ja erityisesti tutkimustuloksiin liittyvä informaation jaka-

minen. Keskeisinä välineinä tässä toiminnassa ovat internet-tietopalvelu, artikkeliraportit sekä seminaarit. Suomalaisille tutkimuslaitoksille lähetetään yhteistahon tehtäviin ja valintaan liittyvä tarjouspyyntö joulukuun 2007 aikana. Valinta tehdään tammikuussa 2008.

Lisätietoa:

www.espon.eu

Ilkka Mella (ilkka.mella@tem.fi 1.1.2008 alkaen) ja

Harri Pitkäranta (harri.pitkaranta@ymparisto.fi)

Strukturfondskommunikation görs tillsammans

Under perioden 2007–2013 genomförs ERUF- och ESF-programmens gemensamma strukturfondskommunikation. Periodens slogan är ”Hävkraft från EU”. Inom kommunikationen prioriteras programmets resultat och den nytta man har åstadkommit. Målet är att göra strukturfondsprogrammen kända för finländarna och att uppmuntra människor och organisationer att söka om stöd. Den mest centrala kommunikationskanalen är Internet portalen rakennerahastot.fi, som öppnades i oktober och som vidareutvecklas. Portalen tjänar olika målgrupper och leder till programregioners, ministeriers, EU:s och andra aktörers sidor. Ytterligare upplysningar: www.rakennerahastot.fi.

Marja Taskinen IM och Jaana Valkokallio, AM

Resultat av ordförandeskapsåret för det nordiska samarbetet

Finland var ordförandeland för det Nordiska ministerrådet år 2007. Det centrala målet för Finland var att stärka Nordens möjligheter att svara på globaliseringens utmaningar. Speciell uppmärksamhet ägnades åt forskningssamarbete och innovationer som är viktiga förutsättningar för näringslivet. Ett centralt tema var också att ta hänsyn till den nordliga dimensionens nya ramdokument och förstärkning av Östersjösamarbete. Inom det regionalpolitiska samarbetet genomförde Finland målmedvetet det Nordiska samarbetsprogrammet 2005–2008 och gränsområdesstrategin samt förde framåt de nyckelprojekt som det förra ordförandelandet Norge hade inlett. Under perioden inleddes också bl.a. projekt om demografisk utveckling, hållbar utveckling och kvinnornas företagsamhet. Det arrangerades också många omfattande seminarier. Det mest nämnvärda resultatet var att globaliseringsarbetet blev det bärande temat för nordiska samarbetet. Ytterligare upplysningar: www.norden2007.fi.

Harry Ekestam, IM

Finanscontrollerfunktionen granskar strukturfondsprojekten

Under strukturfondsperioden 2007–2013 är en av de största förändringarna i förvaltningssystemet att avskilja controllerfunktionen från programmets genomförande. Eftersom de nationella ERUF- och ESF-programmens förvaltningsmyndigheter och attesterande myndigheter överförs till arbets- och näringsministeriet fr.o.m. början av år 2008, är den nya revisionsmyndigheten placerad avskild i finansministeriets revisionsmyndighetsenhet i enlighet med finansförvaltningens goda förvaltningsprinciper. Revisionsmyndigheten har som uppgift att genomföra både urvalsgranskningar och systemgranskningar. Granskningarna görs på grund av slumpmässigt urval. För att göra förvaltnings- och övervakningssystemet enklare under denna period, överförs finansieringsbesluten från länsstyrelserna till TE-centralerna och således minskas antalet förmedlande organ.

Jan Holmberg, FM

Mätare och åsikter om regionutvecklingen

I enlighet med regeringsprogrammet har avsikten med inrikesministeriets helhetsutvärdering gällande regionalpolitik varit att utreda hur inrikesministeriets nuvarande nationella program (kompetenscentra-, regioncentra-, landsbygds- och skärgårdsprogrammet) och EU-program (konkurrenskraft och sysselsättning, regionalt samarbete, grannskaps- och partnerskapsprogram) påverkar regionernas utveckling samt hurdan helhet de bildar. Tidigare har inrikesministeriets program inte utvärderats som en helhet. Med hjälp av projektet har man skapat klarhet i arbetsfördelningen mellan programmen. Observationerna fungerar även som bakgrundsmaterial för utveckling av programstrukturen och eliminering av överlappningar som nämns i regeringsprogrammet. Utgående från denna utredning ska man ge rekommendationer för ett heltäckande utvärderingssystem samt förslag på etablerade mätare för regionutvecklingens uppföljning. Regionutvecklingens programhelhet förnyas under år 2008.

Janne Antikainen, IM

Den regionala landsbygdsdelen har inletts

Statsrådet utsåg regionerna till den regionala landsbygdsdelen (AMO) av Landsbygdspolitiska specialprogrammet den 8 november 2007. Delens avsikt att precisera utvecklingen av de strategiska tyngdpunkter som har med landsbygdsaktiga regioners närings- och kompetensgrunder att göra. 19 regioner av olika storlekar blev nominerade till landsbygdsdelen. I början är det viktigt att definiera verksamhetens tyngdpunkter och roll i regionens utveckling. Det är även viktigt att integrera AMO med de övriga aktörerna. AMO och regioncentraprogrammet har många gemensamma teman, och det lönar sig att utnyttja samarbetet mellan dessa två program. Även regionens Leader-verksamhet är en viktig samarbetspartner. Ytterligare upplysningar: www.landsbygdspolitik.fi.

Petra Stenfors, IM

Projektet för att reformera regionförvaltningen (ALKU), stämningar i början

Projektet för att reformera regionförvaltningen har inletts genom utredningsarbete och kartläggning av nyläget. I november arrangerades fyra seminarier för att förmedla till de regionala myndigheterna, personalen och intressegrupperna besked om projektet och hur vittomfattande det angår hela regionförvaltningen. Under seminarierna hördes även olika uppfattningar som representanter från regioner framförde. Enligt Tapio Välinoro, projektets generalsekreterare, väcker reformen stort intresse. Rent allmänt har det kommit fram, att nyläget inte anses vara bra. Av reformen förväntas betydande resultat, och han tycker att regionerna har färdigheter för avsevärda förändringar. Regionerna deltar i projektet bl.a. genom regionala seminarier samt genom sina representanter i arbetsgrupperna. Från höstens utredningsstadium övergår i början av år 2008 till "innovationsstadiet". I början av året genomförs även ett vidsträckt samrådsförfarande av intressegrupperna. En mellanrapport som innehåller åtgärdsförslag ska bli färdig före slutet av mars 2008 och den ska behandlas av ministergruppen för förvaltning och regionutveckling (HALKE). Ytterligare upplysningar från början av år 2008: www.vm.fi/projektet.

Rikstäckande mål för regionutveckling ända till år 2011

Statsrådet beslutar om de rikstäckande målen för regionutveckling under regeringsperioden 2007–2011. Genom beslutet preciseras regionutvecklingslagens mål och framhålls vilka tyngdpunkter som gäller för åtgärderna för regionutveckling på riksnivå. Beslutet inriktar och samordnar landskapsprogram och mål och åtgärder för regionutveckling inom olika förvaltningsområden. De tre mål som definieras i beslutet är: 1) Förstärkning av regionernas nationella och internationella konkurrenskraft, 2) Förstärkning av regionernas livskraft och minskning av regionala utvecklingskillnader samt 3) Lösningar på regionala specialutmaningar. För att kunna genomföra målsättningarna, förstärks regionutvecklingssystemet, dess resurser samlas och regionutvecklingens roll klarläggs i statsrådets och olika förvaltningsområdenas beslutsfattande. Den 13 december 2007 togs beslutsförslaget upp till behandling i ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling som gav sitt bifall för statsrådet att fatta ett beslut.

Veijo Kavonius, IM

Alueiden kehittämistehtävät työ- ja elinkeinoministeriöön

Ministeri Mauri Pekkarisen alaisuudessa olevat aluekehitystehtävät ja henkilöstö siirtyy sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta työ- ja elinkeinoministeriöön 1.1.2008 lähtien.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteystiedot 1.1.2008 lähtien:

Puhelinvaihte	010 606 000
Ohivalintanumerot	010 60 + alanumero
Sähköpostiosoitteet	etunimi.sukunimi@tem.fi
Internet	www.tem.fi
Faksi	(09) 160 62160
Postiosoite	PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Toimipisteet	Aleksanterinkatu 4 Eteläesplanadi 4 Mikonkatu 4 (Alueiden kehittämistehtävät) Ratakatu 3 (Osaamiskeskusohjelma)

Hallinnon kehittämistehtävät ja kunta-asiat valtiovarainministeriöön

Ministeri Mari Kiviniemen alaisuudessa olevat kuntaosasto, alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksikkö sekä KuntaIT-yksikkö siirtyvät sisäasiainministeriöstä valtiovarainministeriöön 1.1.2008 lähtien. Myös läänin-, rekisteri- ja kihlakuntahallinto siirtyvät VM:n hallinnonalalle.

Valtiovarainministeriön yhteystiedot 1.1.2008 lähtien:

Puhelinvaihte	(09) 16001
Ohivalintanumerot	(09) 160 + alanumero
Sähköpostiosoitteet	etunimi.sukunimi@vm.fi
Internet	www.vm.fi
Postiosoite	PL 28, 00023 Valtioneuvosto
Toimipisteet	Snellmaninkatu 1 Mariankatu 9 Aleksanterinkatu 36 (KuntaIT-yksikkö) Vuorikatu 20 (alue- ja paikallishallintoyksikkö, kuntaosasto)

*Alue-Integraattorin toimitus toivottaa lukijoille
Rauhallista joulun aikaa ja menestystä vuodelle 2008!*

Alue-Integraattori tietoa aluekehityksestä

Julkaisu on maksuton

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto

Osoite: PL 26, 00023 Valtioneuvosto, faksi (09) 160 44650, etunimi.sukunimi@intermin.fi

Vastaava toimittaja: Tarja Pyöriä, puh. (09) 160 43472, **Toimittaja:** Minna Rauhansalo, puh. (09) 160 44501

Svensk resumé: Anneli Neittamo, **Taitto:** Pentti Nuortimo

Paino: Vammalan Kirjapaino Oy

Internet: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

ISSN 1237-2226